

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kirkkolain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kirkkolakia siten, että kirkon yhteisen jäsenrekisterin sekä siihen liittyvien käyttöoikeus- ja lokirekisterien tietoja koskevat säännökset ja samalla viranomaisvastuut selkeytyvät. Osittain esityksessä on kyse hallinnollisten ja oikeusturvaa koskevien kirkkolain säännösten ajantasaistamisesta.

Kirkkolain kirkonkirjoja ja seurakunnan arkistoa koskevaa lukua ehdotetaan muutettavaksi siten, että kirkkohallitukselle annettaisiin oikeus käyttää kirkon yhteistä jäsenrekisteriä sille säädettyjen tai kirkkolain nojalla sille määrättyjen vastuiden mukaisesti. Luvussa säädettäisiin kirkkohallituksen ja rekisterinpitäjien jäsenrekisterin tietojen käsittelyyn ja jäsenrekisterin ylläpitoon liittyvistä vastuista sekä siitä, että jäsentietojen käsittely tapahtuisi nimenomaisesti viranomaistoimintona. Lukuun lisättäisiin uusi säännös jäsenrekisteristä massaluoovutuksena luovutettujen tietojen käyttötarkoitussidonnaisuudesta sekä kirkkohallituksen oikeudesta tiedonsaantiin ja tarkastusoikeudesta sellaisiin seurakuntien ja seurakuntayhtymien asiakasrekistereihin, joita päivitetään jäsenrekisteristä saaduilla tiedoilla. Lisäksi lukuun lisättäisiin säännös jäsenrekisterin käyttöoikeus- ja lokirekisteriin talletettujen tietojen käytöstä ja tietojen luovuttamisesta.

Hallintomenettelyä ja muutoksenhakua koskeviin säännöksiin ehdotetaan muutoksia, jotka pohjautuvat hallintolain ja hallintolainkäyttölain uudistuksiin. Myös yleisten lakien todistelu-säännöksiä on uudistettu. Tämän vuoksi ehdotetaan kumottavaksi kirkkolain tuomiokapitulia koskevan luvun säännös tuomiokapitulissa tapahtuvasta suullisesta käsittelystä, katselmuksesta ja kuulemisesta, joka sisältää säännöksen myös todistajien kuulemisesta. Asioista säädetään kattavasti hallintolaissa, jota sovelletaan kirkkolakia täydentävästi kirkollishallinnossa. Muutoksenhaun osalta esitetään, että oikaisuvaatimusmenettely laajennettaisiin koskemaan myös keskusrekisterin johtajan tekemiä päätöksiä. Lisäksi ehdotetaan, että kirkollisvalituksessa otettaisiin käyttöön lupamenettely valitettaessa hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Esityksessä ehdotetaan myös poikkeusoloja koskevien säännösten ajantasaistamista sekä uutta säännöstä poikkeusoloihin ja kriisitilanteisiin varautumisesta ja varautumisen johtamisesta.

Esityksen tavoitteena on yksityisyyden suojan parantaminen käsiteltäessä kirkon jäsentietoja samoin kuin jäsenrekisterin tietoturvallisuuden parantaminen. Tavoitteena on myös selkeyttää viranomaisvastuita sekä jäsentietojen käsittelyssä että poikkeusoloihin ja kriisitilanteisiin varautumisessa. Lisäksi esityksen tavoitteena on ajantasaistaa kirkkolakia vastaamaan yleisen hallintolainsäädännön kehitystä. Huomiota on kiinnitetty myös säännösten selkeyteen.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 Nykytila.....	3
1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
<i>Kirkonkirjojenpito</i>	3
<i>Suullinen käsittely tuomiokapitulissa</i>	4
<i>Muutoksenhaku</i>	5
<i>Päätösvalta poikkeusoloissa ja valmiussuunnittelu</i>	6
1.2 Yleinen lainsäädännön kehitys.....	6
<i>Laki väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista</i>	6
<i>Todistelua koskevien säännösten muutokset</i>	8
<i>Hallintoasioiden muutoksenhakusäännösten tarkistaminen</i>	9
<i>Valmiuslain muutos</i>	10
2 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	11
2.1 Tavoitteet.....	11
2.2 Keskeiset ehdotukset.....	11
<i>Kirkonkirjojenpitoa koskevat säännökset</i>	11
<i>Suullinen käsittely tuomiokapitulissa</i>	12
<i>Hallintoasioiden muutoksenhakusäännösten tarkistaminen</i>	12
<i>Valmiussäännökset</i>	13
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	13
3.1 Vaikutukset oikeusturvaan.....	13
3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	14
3.3 Taloudelliset vaikutukset.....	14
4 ASIAN VALMISTELU.....	15
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	16
1 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT.....	16
16 luku. Kirkonkirjat ja seurakunnan arkisto.....	16
19 luku. Tuomiokapituli.....	19
24 luku. Alistaminen ja muutoksenhaku.....	20
25 luku. Täydentäviä säännöksiä.....	20
2 VOIMAANTULO.....	22
3 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	22
LAKIEHDOTUS.....	24
Laki kirkkolain muuttamisesta.....	24
LIITE.....	29
RINNAKKAISTEKSTI.....	29
Laki kirkkolain muuttamisesta.....	29

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Kirkonkirjojenpito

Kirkon yhteinen jäsenrekisteri otettiin käyttöön vuoden 2012 aikana. Kaikki kirkkoherranvirastot ja keskusrekisterit ovat siirtyneet käyttämään yhteistä jäsenrekisteriä jäsentietojensa ylläpitoon viimeistään vuoden 2013 alusta lukien. Kirkon yhteisen jäsenrekisterin käyttöönoton myötä kirkkohallituksen rooli jäsentietojen käsittelyssä on muuttunut.

Kirkonkirjojenpidosta säädetään kirkkolain (1054/1993) 16 luvussa sekä täydentävästi kirkkojärjestyksen (1055/1993) 16 luvussa. Kirkkolaisissa säädetään jäsenrekisterin rekisterinpidosta ja vastuun jaosta rekisterinpitäjien ja kirkkohallituksen välillä. Kirkon jäsenrekisterissä olevien henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan kirkkolain lisäksi henkilötietolakia (523/1999), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) sekä väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annettua lakia (661/2009).

Kirkkolain mukaan rekisterinpitäjiä ovat seurakunnat ja keskusrekisterit. Jäsenrekisterin pitämistä koskevista asioista päättää seurakunnassa kirkkoherra ja keskusrekisterissä sen johtaja. Seurakunnan jäsentä koskevan tiedon käsittelystä päättää ja tiedon virheettömyydestä vastaa seurakunnan kirkkoherra ja keskusrekisterissä sen johtaja. He myös päättävät jäsenrekisteriin talletettujen kirkon jäsenten yksittäisten tietojen luovuttamisesta todistuksena, otteena tai jäljennöksenä sekä käyttöoikeuksien myöntämisestä seurakunnan jäsenten tietojen käsittelyyn tai keskusrekisteriin kuuluvien seurakuntien jäsenten tietojen käsittelyyn.

Kirkkohallitus vastaa jäsenrekisterin yleisestä toimivuudesta, tietohallinnosta ja tietoturvasuudesta, rekisteritoimintojen yhtenäisyydestä ja sähköisestä arkistoinnista. Kirkkohallitus saa kirkkolain mukaan käyttää jäsenrekisterin tietoja tilastojen laatimista ja kirkon toimintaan liittyvien tutkimusten tekemistä varten. Kirkkohallitus myös päättää tietojen luovuttamisesta jäsenrekisteristä silloin, kun kyse on muusta kuin jäsenten yksittäisten tietojen luovuttamisesta sekä teknisen käyttöyhteyden välityksellä tapahtuvasta tietojen luovuttamisesta. Kirkkohallitus päättää käyttöoikeuksien myöntämisestä jäsentietojen käsittelyyn silloin, kun päätösvalta ei kuulu seurakunnan kirkkoherralle tai keskusrekisterin johtajalle. Kirkkohallituksen on pidettävä käyttöoikeuksien hallintaa varten käyttöoikeusrekisteriä niistä henkilöistä, joille on myönnetty oikeus jäsenrekisterin tietojen käsittelyyn. Lisäksi kirkkohallituksen on pidettävä lokirekisteriä jäsenrekisterin tietojen käsittelystä käytön seurantaan, valvontaa ja suojausta varten.

Vastuu jäsenrekisteristä jakaantuu seurakuntien, keskusrekisterien ja kirkkohallituksen kesken siten kuin kirkkolaisissa tai muussa laissa säädetään. Vastuunjako koskevilla säännöksillä on pyritty osoittamaan, ettei rekisterinpitäjän vastuuta ja tehtäviä voida siirtää muille tahoille. Käytännössä on esiintynyt pyrkimyksiä, joilla kirkonkirjojen pitoon liittyviä tehtäviä on haluttu siirtää ulkoiselle palveluntuottajalle. Lisäksi työ on saatettu suunnitella tehtäväksi muualla kuin seurakunnan tiloissa, vaikka materiaalit sisältävät arkaluontoisia henkilötietoja ja materiaali on tarkoitettu käytettäväksi viranomaistehtävissä.

Kirkkohallitukselle säädetty oikeus käyttää jäsenrekisterin tietoja on käytännössä osoittautunut liian ongelmalliseksi ja ristiriitaiseksi suhteessa sille säädettyihin tehtäviin. Kirkkohallitus ei

voi käyttöoikeutensa rajoissa menestyksellisesti hoitaa esimerkiksi vastuutaan jäsenrekisterin yleisestä toimivuudesta ja rekisteritoimintojen yhtenäisyydestä. Säädetty käyttöoikeus ei anna kirkkohallitukselle mahdollisuutta testata ja kehittää järjestelmän toimivuutta eikä selvittää havaittuja virhetoimintoja. Säädettyä lokitietojen seuranta ja valvontaa ei voida tehdä, koska kirkkohallitukselta puuttuu oikeus selvittää, mihin jäsenrekisterin tietoja on käytetty sekä mitä tietoa on muokattu, poistettu tai lisätty.

Käyttöoikeuksien myöntämistä koskeva säännös on keskusrekisterien osalta osoittautunut liian tiukaksi. Kirkkolain 16 luvun 8 §:n 1 momentin mukaan ainoastaan keskusrekisterin johtaja voi päättää käyttöoikeuden myöntämisestä keskusrekisteriin kuuluvien seurakuntien jäseniä koskevien tietojen käsittelyyn. Suuremmissa keskusrekistereissä työnteke on voitu organisoida pienemmiksi toimintayksiköiksi, joiden johdossa on keskusrekisterin johtajan alaisena toimivia viranhaltijoita väliesimiehinä. Säännös ei anna mahdollisuutta määrätä tällaista esimiestehtävässä olevaa viranhaltijaa päättämään käyttöoikeuksien myöntämisestä. Käytännössä on syntynyt tilanteita, joissa uudelle tai työtehtäviä vaihtavalle työntekijälle ei ole saatu tarvittavia jäsenrekisterin käyttöoikeuksia riittävän nopeasti. Myös tarpeettomat käyttöoikeudet tulisi voida sulkea välittömästi.

Kirkonkirjojen tiedot on kirkkolain 16 luvun 2 §:n mukaan tarkoitettu käytettäväksi seurakunnan ja seurakuntayhtymän omassa toiminnassa ja hallinnossa sekä kirkon jäsenten oikeuksien ja velvollisuuksien toteuttamiseksi. Jäsenrekisterin tietoja käytetään seurakuntien ja seurakuntayhtymien erilaisissa asiakastietojärjestelmissä kuten yleisten hautausmaiden ylläpitoa tukevilla tietojärjestelmissä tai erillisissä asiakastietokannoissa. Asiakastietoja koskevat järjestelmät voivat saada osoitetietopäivityksensä jäsenrekisteristä. Kirkkolain mukaan kirkkohallitus päättää muusta kuin jäsenten yksittäisten tietojen luovutuksesta. Tietojen luovuttamisen tulee siten tapahtua viranomaispäätöksellä. Asiakasjärjestelmien tietoturvallisuuden tulee olla riittävä ja sen tulee täyttää ainakin kirkon tietoturvallisuuden hallintajärjestelmässä määritellyt vaatimukset, jotta luovuttaminen olisi mahdollista. Koska tiedot asiakasjärjestelmiin luovutetaan yhteisestä jäsenrekisteristä, kirkkohallituksella tulisi olla oikeus valvoa luovutettujen tietojen käyttöä ja suojausta. Kirkkolaissa ei kuitenkaan ole säädetty kirkkohallitukselle riittäviä valtuuksia tietojen käsittelyn valvontaan tai seurantaan.

Kirkkolaissa ei myöskään ole säädetty loki- ja käyttöoikeusrekisterin tietojen käytöstä eikä tietojen luovuttamisesta kyseisistä rekistereistä. Käytännössä kirkkohallitukseen on kuitenkin jo tullut lokirekisterin tietoihin kohdistuneita tietopyyntöjä.

Suullinen käsittely tuomiokapitulissa

Kirkkolain 19 luvun 7 §:ssä säädetään tuomiokapitulissa toimitettavasta suullisesta käsittelystä sekä tuomiokapitulin toimittamasta katselmuksesta ja kuulemisesta. Pykälän mukaan tuomiokapituli voi toimittaa suullisen käsittelyn tai katselmuksen. Asianosaiset on kutsuttava niihin todistettavasti. Tuomiokapitulin toimittamassa suullisessa käsittelyssä voidaan todistajia ja asiantuntijoita kuulustella valan tai vakuutuksen nojalla. Muussa kuin virkavirhettä koskevassa asiassa voidaan kuulla asianosaista totuusvakuutuksen nojalla. Tuomiokapituli voi asian selvittämiseksi hankkia myös muun viranomaisen lausunnon. Lisäksi säädetään, että kun asianosainen kutsutaan suulliseen käsittelyyn tai katselmukseen, kutsussa on samalla ilmoitettava, ettei poissaolo estä asian käsittelyä tai ratkaisua. Sen sijaan kirkkolaissa ei ole prosessuaalisia todistelusäännöksiä eikä säännöksiä todistajan asemasta.

Hallintomenettelyyn tuomiokapitulissa sovelletaan kirkkolain 25 luvun 5 §:n nojalla kirkkolain ja kirkkojärjestyksen säännösten lisäksi hallintolakia (434/2003). Hallintolain 6 luvussa säädetään hallintoasian selvittämisestä ja asianosaisten kuulemisesta. Luku sisältää säännökset

HE 63/2015 vp

muun muassa asian suullisesta selvittämisestä (37 §), katselmuksen toimittamisesta (38 §) ja suullisesta todistelusta (40 §). Kirkkolain säännös tuomiokapitulin toimittamasta suullisesta käsittelystä, katselmuksesta ja kuulemisesta on päällekkäinen hallintolain säännösten kanssa.

Kirkkolain virkamiesoikeudellisia säännöksiä muutettaessa poistettiin suullista käsittelyä koskevassa säännöksessä aiemmin ollut viittaus kurinpitomenettelyyn, koska kurinpitoa koskevat säännökset kumottiin kirkkolain muuttamisesta annetussa laissa (1008/2012). Hallituksen esityksen mukaan tuolloin haluttiin kuitenkin vielä jättää tuomiokapitulille mahdollisuus hallintomenettelyyn liittyvän käsittelyn yhteydessä tarvittaessa kuulla todistajia suoraan tuomiokapitulissa (HE 41/2012 vp). Virkamiesoikeudelliset säännökset tulivat voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2013. Tuomiokapituleista saadun tiedon mukaan viimeisen vuoden aikana niissä on toimitettu suullisia käsittelyjä seuraavasti:

	Suullisia käsittelyjä	Joissa todistajia on kuultu
Turku	0	0
Tampere	0	0
Oulu	3	0
Mikkeli	0	0
Porvoo	0	0
Kuopio	0	0
Lapua	0	0
Helsinki	0	0
Espoo	4	0

Tarve suullisen käsittelyn järjestämiseen tuomiokapituleissa liittyi aiemmin lähinnä kurinpitomenettelyihin. Nykyään suullinen käsittely on tavanomaista asiaryhmässä, jossa kirkkolain 5 luvun 3 §:n 2 momentin mukaisesti arvioidaan papin pysymistä kirkon tunnustuksessa. Tuomiokapituleissa ei kuitenkaan ole viimeisen vuoden aikana järjestetty sellaisia suullisia käsittelyjä, joissa olisi kuultu todistajia tai asiantuntijoita valan tai vakuutuksen nojalla. Aiemminkin suullinen todistelu tuomiokapituleissa oli harvinaista. Joissakin tuomiokapituleissa suullista käsittelyä ei ole järjestetty viimeisten 7—10 vuoden aikana.

Muutoksenhaku

Kirkkolaisissa säädetään muutoksenhausta kirkollisen viranomaisen päätökseen. Vuoden 2004 alusta voimaan tulleet kirkollista muutoksenhakuja koskevat säännökset noudattavat tuolloin hallintolainkäytössä omaksuttuja lainkäytön kehittämisperiaatteita. Kirkollisen viranomaisen päätökseen haetaan muutosta kirkollisvalituksella hallinto-oikeudelta. Jo aiemmin kirkollisissa hallintoasioissa käytössä olleen oikaisuvaatimusmenettelyn alaa laajennettiin vuoden 2004 alussa ja siitä tuli kirkkolain 24 luvun 3 §:ssä säädettyissä asioissa kirkollisvalituksen pakollinen esivaihe. Oikaisuvaatimuksen käsittelyyn kirkon ja seurakuntien viranomaisissa sovelletaan kirkkolain lisäksi hallintolakia.

Kirkkolain 24 luvun 13 §:n mukaan hallinto-oikeuden päätöksestä valitetaan korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuneiden kirkollisten viranomaisten päätöksiin kohdistuneiden valitusten määrä vaihtelee vuosittain. Ratkaistuissa asioissa yleisin päätös on muutoksenhaun alaisen päätöksen vahvistaminen. Alla olevasta korkeimman hallinto-oikeuden työtilastosta käy ilmi kirkollisasioiden (evankelis-luterilainen kirkko ja ortodoksinen kirkko) vuosittaisen lukumäärän lisäksi ratkaisujen pääasiallinen sisältö (vuodet 2009—2013).

HE 63/2015 vp

Vuosi	Saapuneet uudet valitukset	Ratkaistu vuoden aikana	Muutoksenhaun alainen päätös on vahvistettu	Muutoksenhaun alainen päätös on muutettu	Palautettu	Jätetty tutkittavaksi	Raennut
2009	13	19	15	2		1	1
2010	17	11	11				
2011	10	13	9	2	1	1	
2012	8	10	7		1		2
2013	27	11	9			1	1

Lähde: Korkeimman hallinto-oikeuden vuosikertomukset vuosilta 2009—2013.

Päätösvalta poikkeusoloissa ja valmiussuunnittelu

Kirkkolain 25 luvussa on säännökset kirkollisten viranomaisten päätöksenteosta ja päätöstoimivallasta poikkeusolojen aikana. Säännökset tulevat noudatettavaksi vain silloin, kun valmiuslain (1080/1991) ja puolustustilalain (1083/1991) nojalla on annettu oikeus käyttää poikkeuksellisiin toimiin oikeuttavia toimintavaltuuksia.

Kirkkolain 25 luvun 14 §:n mukaan, jos kirkolliskokous ei voi kokoontua, kirkkohallituksella on oikeus tehdä kirkolliskokouksen puolesta esityksiä ja antaa lausuntoja valtioneuvostolle sekä antaa enintään vuoden määräajaksi väliaikaisia määräyksiä erikseen säädetyistä asioista. Kirkkohallitus voi poikkeusolojen aikana myös siirtää seurakuntavaalien toimittamista määräajaksi tai toistaiseksi sekä määrätä, että kirkkovaltuuston kokouskutsu voidaan antaa poikkeuksellisella tavalla tai että sen päätösvaltaa siirretään kirkkoneuvostolle tai seurakuntaneuvostolle tai että näille pysyvien säännösten mukaan kuuluvaa päätösvaltaa siirretään kirkkoherralle. Lisäksi pykälässä säädetään kirkkohallituksen väliaikaisesti antaman määräyksen saattamisesta kirkolliskokouksen käsittelyyn.

Luvun 15 §:ssä säädetään puolestaan päätösvaltaisten toimielinten kokoonpanosta poikkeusolojen aikana. Pykälän mukaan kirkkohallitus voi, jos poikkeusolot välttämättä niin vaativat, tehdä erikseen säädetyjä sekä välttämättömiä ja kiireellisiä päätöksiä, jos saapuvilla on viisi kirkkohallituksen jäsentä. Tuomiokapituli voi puolestaan tehdä tuomiokapitulin ja hiippakuntavaltuuston toimivaltaan kuuluvia välttämättömiä ja kiireellisiä päätöksiä piispan tai tuomiorovastin ja kahden muun tuomiokapitulin jäsenen läsnä ollessa.

Kirkkohallitus on marraskuussa 2013 hyväksynyt seurakunnan valmiussuunnitelman laatimisohteet. Puolustusvoimien sotilasläänit ja niiden aluetoimistot ovat antaneet tukeaan seurakuntien valmiussuunnitteluun.

1.2 Yleinen lainsäädännön kehitys

Laki väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista

Maaliskuun 1 päivänä 2010 tuli voimaan laki väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista, jäljempänä *nykyinen väestötietolaki*. Voimassa olevat kirkkolain 16 luvun säännökset valmisteltiin vuosina 2007—2008, jolloin valmistelu pohjautui osittain tuolloin voimassa olleen väestötietolain (507/1993) säännöksiin.

Nykyisen väestötietolain 48 §:n mukaan evankelis-luterilaisen kirkon viranomaisten on pyydettyessä annettava todistuksia, otteita tai näitä vastaavia muita yksittäisiä kirjallisia selvityksiä hallussaan olevista, ennen uskontokuntien jäsenrekistereistä annetun lain (614/1998) voimaantuloa pidetyistä kirkollisista väestörekistereistä ja niihin kuuluvista asiakirjoista. Sään-

nöksessä todistuksilla ja otteilla tarkoitetaan esimerkiksi virkatodistuksia ja sukuselvityksiä. Lisäksi, jos kirkollisen viranomaisen jäsenrekisteriä pidetään säännöllisesti ajan tasalla väestötietojärjestelmän tiedoilla, kirkollisella viranomaisella on oikeus luovuttaa kirjallisesti jäsenistään yksittäisiä tietoja henkilön oikeuksien ja velvollisuuksien toteuttamiseksi. Tietojen luovuttamisessa on noudatettava soveltuvin osin lain 4 luvun säännöksiä. Muutoin nykyistä väestötietolakia sovelletaan kirkollisen viranomaisen toiminnassa vain, jos siitä on nimenomaisesti säädetty.

Lain 5 luvussa ovat säännökset tietojen käsittelyn seurannasta ja valvonnasta. Väestötietojärjestelmästä luovutettuja tietoja saa käyttää lain 51 §:n nojalla vain siihen käyttötarkoitukseen, johon ne on luovutettu. Tiedot saa luovuttaa edelleen tai muuten antaa sivulliselle vain, jos siitä on säädetty laissa tai jos tiedon luovuttanut rekisterihallinnon viranomainen on antanut siihen nimenomaisen luvan. Pykälä perustuu henkilötietolain 7 §:ssä säädetylle käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteelle. Luovutettuja tietoja saa käyttää vain siihen tarkoitukseen, johon ne on luovutettu. Säännöksellä ei kuitenkaan estetä määrättyyn käyttötarkoitukseen välittömästi liittyvää edelleen luovutusta esimerkiksi viranomaiselle säädetyin tai määrättyin yhteistyön puitteissa. Edelleen luovutus on mahdollista vain sellaisissa tapauksissa, joissa luovutettavat tiedot ovat esitystavaltaan tai sisällöltään yleisiä tai joissa edelleen luovutuksen salliminen ei vaaranna yksityiselämän ja henkilötietojen suojaa.

Väestörekisterikeskukselle on säädetty lain 52 §:ssä salassapitosäännösten estämättä tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus väestötietojärjestelmästä luovutettujen tietojen käytön ja suojauksen valvontaa ja seurantaa varten. Säännös on soveltamisalaltaan suppea ja valvonnan tulisi ensisijassa tapahtua vapaaehtoisin toimenpitein. Esitettäväksi voidaan vaatia vain sellaisia tietoja, jotka ovat välttämättömiä valvonnan suorittamiseksi. Väestörekisterikeskuksen määräämällä tarkastajalla on lisäksi oikeus väestötietojärjestelmän tietojen käytön ja suojauksen valvomiseksi toimittaa tarkastus. Tarkastajalla on oikeus tutkia salassapitosäännösten estämättä väestötietojärjestelmästä luovutettujen tietojen käsittelyssä käytetyt laitteet ja ohjelmistot sekä päästä tässä yhteydessä muihin kuin kotirauhan piiriin kuuluviin tiedon käyttäjän hallinnassa oleviin tiloihin. Valvonta on mahdollista toteuttaa sekä ennakoivasti että luovutuksen jälkeen. Tiedonsaanti- ja tarkastusoikeuden toteuttamisen tehosteeksi säädetään myös mahdollisuudesta asettaa uhkasakko.

Nykyisen väestötietolain 54 ja 55 §:ssä säädetään käyttäjärekisterin tietojen käyttötarkoituksesta ja tietojen luovuttamisesta kyseisestä rekisteristä. Lain 57 ja 58 §:ssä säädetään vastavasti lokirekisteristä.

Lain 54 §:ssä säädetään siitä, mihin tarkoituksiin Väestörekisterikeskus saa käyttää käyttäjärekisteriin talletettuja tietoja toiminnassaan: 1) väestötietojärjestelmän tietojen käsittelyn hallintaa, seurantaa, valvontaa ja suojausta varten; 2) väestötietojärjestelmän tietojen käytön määrän ja laajuuden sekä kustannusten seurannan ja jaon selvittämistä varten; 3) väestötietojärjestelmän tietojen käyttöä koskevan laskutuksen hoitamista varten; sekä 4) väestötietojärjestelmän toimivuuden varmistamista ja parantamista sekä tietojen käyttöä koskevien ongelmien selvittämistä varten. Lisäksi käyttöoikeuden rajoitusta tai käyttökieltoa koskevia tietoja Väestörekisterikeskus saa käyttää vain tietojen käsittelyn hallintaa, seurantaa, valvontaa ja suojausta varten. Käyttökohteet on säännöksessä määritelty tyhjentävästi.

Nykyisen väestötietolain 55 §:ssä luetellaan ne viranomaiset, joille Väestörekisterikeskus voi luovuttaa käyttäjärekisteriin talletettuja tietoja. Käyttäjärekisteriin talletettuja tietoja voidaan luovuttaa: 1) poliisi-, esitutkinta- ja syyttäväviranomaiselle sekä tuomioistuimelle rikoksen ehkäisemistä ja selvittämistä varten; 2) tietosuojavaltuutetulle ja -lautakunnalle tietosuojan valvonnan toteuttamista varten; 3) käyttöoikeuden saaneelle organisaatiolle käytön ja siitä aiheu-

tuneiden kustannusten seurantaa ja valvontaa varten; sekä 4) muuta yksilöityä tarkoitusta varten, jos tietojen käyttäjä ja hänen edustamansa organisaatio ovat antaneet tähän nimenomaisen suostumuksensa. Tietojen luovuttamisessa on noudatettava soveltuvin osin väestötietolain 4 luvun säännöksiä.

Lain 57 §:ssä säädetään lokirekisterin tietojen käyttötarkoituksesta. Käyttökohteet on säännöksessä määritelty tyhjentävästi. Väestörekisterikeskus saa käyttää lokirekisteriin talletettuja tietoja: 1) väestötietojärjestelmän tietojen käsittelyn seurantaa ja valvontaa sekä tietoturvallisuuden ylläpitoa varten; 2) väestötietojärjestelmän tietojen käytön määrän ja kustannusten seurannan ja jaon selvittämistä sekä laskutuksen hoitamista varten; 3) väestötietojärjestelmän tietojen luotettavuuden ja ajantasaisuuden selvittämistä varten; sekä 4) väestötietojärjestelmän toimivuuden varmistamista ja parantamista sekä tietojen käyttöä koskevien ongelmien selvittämistä varten.

Lain 58 §:n mukaan Väestörekisterikeskus voi luovuttaa lokirekisteriin talletettuja tietoja: 1) poliisi-, esitutkinta- ja syyttäviviranomaiselle sekä tuomioistuimelle rikoksen ehkäisemistä ja selvittämistä varten; 2) tietosuojavaltuutetulle ja tietosuojalautakunnalle tietosuojan valvonnan toteuttamista varten; 3) käyttöoikeuden saaneelle organisaatiolle käytön seurantaa ja valvontaa varten; 4) sille henkilölle, jonka väestötietojärjestelmään talletetut tiedot ovat olleet käsittelyn kohteina noudattaen soveltuvin osin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 11 ja 12 §:n säännöksiä; sekä 5) muuta yksilöityä tarkoitusta varten, jos tietojen käsittelijä ja käsittelyn kohteena ollut henkilö ovat antaneet tähän nimenomaisen suostumuksensa. Tietojen luovuttamisessa on noudatettava soveltuvin osin väestötietolain 4 luvun säännöksiä.

Nykyisessä väestötietolaissa ei ole, toisin kuin mainitulla lailla kumotussa vuoden 1993 väestötietolaissa, säännöksiä, jotka koskevat muutoksenhakua evankelis-luterilaisen kirkon viranomaisen väestötietolain 48 §:ssä ja 80 §:n 8 kohdan ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettuun tietojen luovutusta koskevaan päätökseen. Säännökset koskevat ennen 1.10.1999 pidetyistä kirkollisista väestörekistereistä ja niihin kuuluvista asiakirjoista sekä säännöllisesti väestötietojärjestelmän tiedoilla ylläpidetystä jäsenrekisteristä annettavia todistuksia, otteita ja muita vastaavia tiedon luovutuksia koskevia päätöksiä. Muutoksenhaussa tulevat siten sovellettavaksi hallintolainkäyttölain 8 §:n 3 momentin perusteella kirkkolain säännökset.

Sen sijaan kirkonkirjoihin sisältyvien ennen 1.10.1999 talletettujen väestötietojen oikaisuun sovelletaan nykyisen väestötietolain 80 §:ssä säädettyjen siirtymäsäännösten 8 kohtaa. Sen mukaan henkilö, jonka oikeutta, etuutta tai velvollisuutta ennen uskontokuntien jäsenrekisteristä annetun lain voimaantuloa pidettyyn kirkolliseen väestörekisteriin tai siihen kuuluvaan asiakirjaan tehty merkintä, jota ei ole otettu väestötietojärjestelmään, välittömästi koskee, voi pyytää siihen korjausta evankelis-luterilaisen kirkon viranomaiselta. Jollei kirkollinen viranomainen korjaa merkintää, voi pyynnön esittäjä kirjallisesti vaatia merkinnän oikaisemista tältä viranomaiselta. Jos kirkollinen viranomainen ei hyväksy oikaisuvaatimusta, sen tulee saattaa asia maistraatin käsiteltäväksi kahden viikon kuluessa kirjallisen oikaisuvaatimuksen saapumisesta. Maistraatin asiasta antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Väestötietojen, jotka on talletettu 1.10.1999 tai sen jälkeen, oikaisuun sovelletaan puolestaan nykyisen väestötietolain 75 §:ää.

Todistelua koskevien säännösten muutokset

Eduskunta päätti keväällä 2015 muuttaa oikeudenkäymiskaaren todistelusäännöksiä siten, että mahdollisuudesta kuulla asianosaista totuusvakuutuksen nojalla luovuttiin. Hallituksen esityksen 46/2014 vp. perusteluissa todettiin, että totuusvakuutuksin kuuleminen voidaan kyseenalaistaa siksi, että asianosainen rinnastuu tietyllä tavalla todistajaan asiassa, joka koskee asi-

anosaista itseään ja hänen etujaan. Toisin kuin lähtökohtaisesti asian ulkopuolisen todistajan osalta on asianlaita, asianosainen voi joutua ristiriitatilanteeseen, kun hänellä on yhtäältä rangaistusuhkainen totuusvelvollisuus ja toisaalta hänen lausumansa voi olla ratkaiseva asian lopputuloksen kannalta. Ongelmallisena asianosaisen tasapuolisen kohtelun kannalta voidaan pitää sitä, että vain toista osapuolta kuullaan totuusvakuutuksin, vaikka molemmat olisivat siihen halukkaat. Toisaalta jos toinen osapuoli tarjoutuu kuultavaksi totuusvakuutuksen nojalla, vastapuoli voi kokea, että hänenkin on näin tehtävä, vaikka hän ei sitä haluakaan.

Laissa oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta luovuttiin myös todistajan ja asiantuntijan Jumalan kautta antamasta valasta niin, että kaikki antaisivat jatkossa vakuutuksen kunnian ja oman tunnon kautta. Edellä mainitussa hallituksen esityksessä katsottiin, että kuultavien yhdenmukaisen kohtelun ja uskonnonvapauden kannalta voidaan pitää perusteltuna, että henkilöä kuullaan neutraalin vakuutuksen nojalla. Uskonnon ja oman tunnon vapauteen liittyvä ajatus moniarvoisesta ja suvaitsevasta yhteiskunnasta. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin ei ole pitänyt hyväksyttävänä, että henkilö joutuu tekemään selkoa uskonnollisesta vakaumuksestaan valaa annettaessa (Dimitras ym. v. Kreikka 3.6.2010). Ylipäätään henkilöllä ei ole velvollisuutta toimia niin, että toiminnasta voitaisiin tehdä päätelmiä hänen vakaumuksestaan (Alexandridis v. Kreikka 21.2.2008). Uskonnollista vakaumusta koskevat tiedot ovat henkilötietolain 11 §:n mukaan ns. arkaluonteisia tietoja. Tällaiset tiedot kuuluvat myös Euroopan neuvoston tietosuoja sopimuksen mukaan erityisen suojan piiriin (L 35/1992; SopS 36/1992). Valtion on myös toimittava neutraalisti ja puolueettomasti suhteissaan eri uskonnollisiin yhdyskuntiin ja käyttäessään niitä koskevaa sääntelyvaltaa (esim. Metropolitan Church of Bessarabia ym. v. Moldova 13.12.2001).

Myös hallintolainkäyttölakia on muutettu siten, ettei siinä enää säädetä todistajan valasta eikä asianosaisen kuulemisesta totuusvakuutuksen nojalla. Vastaavaa muutos on tehty hallintolain 40 §:ään, jossa säädetään suullisesta todistelusta.

Suullisen todistelun käyttö on hallinnollisessa päätöksenteossa varsin vähäistä. Hallintoasian käsittely on lähes poikkeuksetta kirjallista, jolloin myös tosiseikkoja koskeva näyttö sisältyy niihin asiakirjoihin, joiden perusteella asia ratkaistaan.

Hallintolain 40 §:n mukaan suullinen todistelu tapahtuu hallinto-oikeudessa. Säännöksen mukaan virka-apua suullisten todistuskeinojen käyttämiseksi antaa se hallinto-oikeus, jossa todistajan tai asianosaisen kuuleminen voi tapahtua soveliaimmin. Suullisesta todistelusta päättää aina asiaa käsittelevä hallintoviranomainen. Se myös nimeää kuultavat todistajat, mutta sitä ennen asianosainen voi esittää näkemyksensä todistajista. Viranomaisen lähettää hallinto-oikeuteen tarvittavat asiakirjat ja tiedon siitä, mistä seikoista todistajaa olisi kuultava. Hallinto-oikeus varaa varsinaiselle asianosaiselle mahdollisuuden osallistua kuulemistilaisuuteen. Asianosaisella on oikeus esittää todistajalle kysymyksiä sekä lausua käsityksensä todistajan kertomuksesta. Todistajan esteellisyyteen sovelletaan hallintolainkäyttölakia. Hallinto-oikeus laatii kuulemisesta erillisen pöytäkirjan ja palauttaa sen viranomaiselle.

Hallintoasioiden muutoksenhakusäännösten tarkistaminen

Keväällä 2015 eduskunta päätti muutoksista hallintolainkäyttölakiin, hallintolakiin, uhkasakolakiin sekä 213 muuhun lakiin eräiden hallintoasioiden muutoksenhakusäännösten tarkistamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 230/2014 vp) pohjalta. Hallintoasioiden muutoksenhakusäännöksiä tarkistettiin niin, että oikaisuvaatimus on nykyistä laajemmin käytössä muutoksenhaun ensivaiheena, jolloin hallintotuomioistuimeen saa valittaa vasta oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä. Lisäksi valituslupasääntelyn soveltamisalaa laajennettiin uu-

siin asiaryhmiin muutoksenhaussa hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Oikaisuvaatimuksen käytöstä säädetään edelleen asiaryhmäkohtaisesti eri hallinnonalojen lainsäädännössä. Myös valitusluvasta muutoksenhaussa hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen säädetään asiaryhmäkohtaisesti eri hallinnonalojen lainsäädännössä. Lakiuudistuksen katsotaan vahvistavan korkeimman hallinto-oikeuden asemaa ylintä tuomiovaltaa käyttävänä tuomioistuimena, joka voi linjaratkaisuillaan huolehtia hallintolainkäytön yhtenäisyydestä. Uudistus ei kuitenkaan merkitse korkeimman hallinto-oikeuden muuttumista pelkästään ennakkopäätöstuomioistuimeksi. Valituslupasäännösten soveltuvuuden arvioinnissa kiinnitetään huomiota erityisesti asian laatuun ja merkitykseen sekä siihen, voidaanko korkeinta hallinto-oikeutta edeltäviä oikeussuojakeinoja pitää useimmissa tapauksissa riittävinä. Lakiuudistukseen sisältyy myös ortodoksisesta kirkosta annetun lain (985/2006) 104 §:n muuttaminen siten, että hallinto-oikeuden antamaan päätöksen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Lakiuudistukseen ei sisälly muutoksia hallintolainkäyttölain säännökseen valituslupaperusteista (13 §). Sen mukaan valituslupa on myönnettävä, jos: 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi; 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy. Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valmiuslain muutos

Valmiuslaki (1552/2011) tuli voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2012, ja samalla vuoden 1991 valmiuslaki kumottiin. Nykyisen valmiuslain tarkoituksena on poikkeusoloissa suojata väestöä, turvata sen toimeentulo ja maan talouselämä, ylläpitää oikeusjärjestystä, perusoikeuksia ja ihmisoikeuksia sekä turvata valtakunnan alueellinen koskemattomuus ja itsenäisyys. Laissa säädetään viranomaisten toimivaltuuksista poikkeusolojen aikana.

Valmiuslaki sisältää poikkeusolojen määritelmän. Valmiuslain mukaan poikkeusoloja ovat 1) Suomeen kohdistuva aseellinen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettava hyökkäys ja sen välitön jälkitila; 2) Suomeen kohdistuva huomattava aseellisen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettavan hyökkäyksen uhka, jonka vaikutusten torjuminen vaatii tämän lain mukaisten toimivaltuuksien välitöntä käyttöön ottamista; 3) väestön toimeentuloon tai maan talouselämän perusteisiin kohdistuva erityisen vakava tapahtuma tai uhka, jonka seurauksena yhteiskunnan toimivuudelle välttämättömät toiminnot olennaisesti vaarantuvat; 4) erityisen vakava suuronnettomuus ja sen välitön jälkitila; sekä 5) vaikutuksiltaan erityisen vakavaa suuronnettomuutta vastaava hyvin laajalle levinnyt vaarallinen tartuntatauti. Valmiuslain 2 luvussa säädetään lain mukaisten toimivaltuuksien käyttöönotosta päättämisestä. Poikkeusolojen toimivaltuuksien soveltamisen aloittamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Ennen tämän käyttöönottoasetuksen antamista valtioneuvoston on yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa todettava maassa vallitsevan poikkeusolot. Käyttöönottoasetus saatetaan eduskunnan käsittelyyn, joka viime kädessä päättää käyttöönottoasetuksen voimassaolosta ja voimassaoloajasta.

Valmiuslaissa säädetään myös viranomaisten varautumisesta poikkeusoloihin. Valmiuslain 12 §:n mukaan valtioneuvoston, valtion hallintoviranomaisten, valtion itsenäisten julkisoikeudellisten laitosten, muiden valtion viranomaisten ja valtion liikelaitosten sekä kuntien, kuntayhtymien ja muiden kuntien yhteenliittymien tulee valmiussuunnitelmin ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluin sekä muilla toimenpiteillä varmistaa tehtäviensä

mahdollisimman hyvä hoitaminen myös poikkeusoloissa. Lain 13 §:n mukaan varautumista johtaa ja valvoo valtioneuvosto sekä kukin ministeriö toimialallaan. Kukin ministeriö yhteensovittaa varautumista omalla toimialallaan. Varautumisen yhteensovittamisesta valtioneuvostossa säädetään erikseen.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1 Tavoitteet

Kirkkolain 16 lukuun ehdotettavien muutosten tavoitteena on yksityisyyden suojan ja jäsenrekisterin tietoturvallisuuden parantaminen. Tavoitteena on myös selkeyttää viranomaisvastuita ja jäsenrekisterin käyttöön liittyviä oikeuksia. Samalla tavoitteena on korjata niitä säännöspuutteita, jotka liittyvät kirkon yhteisen jäsenrekisterin jäsentietojen sekä käyttöoikeus- ja lokitietojen käsittelyyn.

Lisäksi esityksen tavoitteena on ajantasaistaa kirkkolakia vastaamaan yleisen hallintolainsäädännön kehitystä. Tavoitteena on myös kirkon ja seurakuntien sekä seurakuntayhtymien valmiussuunnittelun selkeyttäminen. Huomiota on kiinnitetty myös säännösten selkeyteen.

2.2 Keskeiset ehdotukset

Kirkonkirjojenpitoa koskevat säännökset

Esityksessä ehdotetaan kirkkolain 16 lukua muutettavaksi siten, että kirkkohallituksella olisi oikeus käyttää jäsenrekisterin tietoja sille kirkkolaissa ja kirkkojärjestyksessä säädettyjen tehtävien hoitamiseen. Tämä selkeyttäisi kirkkohallituksen oikeutta käyttää jäsenrekisteriä ja parantaisi sen edellytyksiä hoitaa sille säädetty tehtävät, joita ovat muun muassa jäsenrekisterin toimivuuden, tietoturvallisuuden ja rekisteritoimintojen yhtenevyyden edistäminen sekä vastaaminen sähköisestä arkistoinnista. Samalla on mahdollista yksinkertaistaa lokitietojen tarkastamisprosessia väärinkäytöstilanteissa.

Kirkkolakiin ehdotetaan lisättäväksi maininta siitä, että rekisterinpitäjän tehtävää ei voida siirtää muille tahoille. Lisäyksellä pyritään selkeyttämään nykyistä tilannetta siten, että erillisellä säännöksellä kielletäisiin rekisterinpitäjän tehtävän siirtäminen ulkopuoliselle palveluntuottajalle. Tavoitteena on parantaa henkilötietojen suojaa rajaamalla arkaluonteisten tietojen käsittely tapahtuvaksi viranomaistoimintana.

Esityksessä ehdotetaan, että keskusrekisterin johtaja ja hänen määräämänsä viranhaltija voisi päättää käyttöoikeuden myöntämisestä keskusrekisteriin kuuluvien seurakuntien jäseniä koskevien tietojen käsittelyyn. Tavoitteena on helpottaa työnjohdollisten tehtävien hoitamista siten, että väliesimiehenä toimiva viranhaltija voisi itsenäisesti päättää käyttöoikeuden myöntämisestä tai poistamisesta keskusrekisterin johtajan määräämissä rajoissa. Säännöksen tarkoituksena ei ole vähentää keskusrekisterin johtajan vastuuta ja velvollisuutta jäsenrekisteristä. Keskusrekisterin johtaja voisi edelleen tarvittaessa myös itse päättää työntekijän käyttöoikeuden myöntämisestä ja poistamisesta.

Kirkkolain 16 lukuun esitetään lisättäväksi uusi säännös siitä, että kirkkohallituksen luvalla jäsenrekisteristä massaluovutuksena luovutettuja tietoja saisi käyttää ainoastaan siihen käyttö-tarkoitukseen, johon ne luovutetaan. Samalla kirkkohallitukselle annettaisiin oikeus valvoa ja tarvittaessa tarkastaa sellaisia seurakuntien ja seurakuntayhtymien asiakastietojärjestelmiä, joihin tietoja luovutetaan. Ehdotettu säännös pohjautuu nykyisen väestötietolain 51 ja 52 §:ään. Tavoitteena on parantaa yksityisyyden suojaa ja tietoturvallisuutta. Säännös myös

selkeyttäisi kirkkohallituksen oikeutta valvoa sekä yhteisestä jäsenrekisteristä luovutettujen tietojen käyttämistä luovutustarkoituksiin että tietoturvallisuuden tasoa seurakuntien ja seurakuntayhtymien asiakasrekistereissä, joihin tietoja luovutetaan.

Lisäksi 16 luvun 14 §:ään ehdotetaan uutta 2 momenttia siitä, että käyttöoikeusrekisterin ja lokirekisterin tietojen käsittelyyn ja tietojen luovuttamiseen sovellettaisiin väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain 5 luvun 54—55 ja 57—58 §:ää. Toimijana olisi kirkkohallitus. Ehdotettu säännös selkeyttäisi sitä, mihin loki- ja käyttöoikeusrekisterin tietoja voidaan käyttää sekä sitä, millä perusteilla ja kenelle näistä rekistereistä voidaan luovuttaa tietoja. Kirkkojärjestyksen 19 luvun 1 §:n mukaan yleinen seurakuntien ja seurakuntayhtymien hallinnon valvonta kuuluu hiippakunnan tuomiokapitulille. Kirkkolain 16 luvussa on kirkkohallitukselle kuitenkin säädetty erityinen valvonta- ja määräysvalta kirkon yhteisen jäsenrekisterin osalta. On tarkoituksenmukaisinta, että kirkkohallitus valvoo jäsentietojärjestelmästä luovutettavien tietojen käyttötarkoitusta ja tietoturvallisuutta.

Suullinen käsittely tuomiokapitulissa

Esityksessä ehdotetaan, että kirkkolain erityissäännös tuomiokapitulissa toteutettavasta suullisesta käsittelystä, katselmuksesta ja kuulemisesta kumottaisiin. Tarkoituksenmukaista on, että todistusäännökset eri hallinnonaloilla ovat yhtenevät. Mahdollista olisi, että nykyistä 19 luvun 7 §:ää muutettaisiin tältä osin. Suulliset käsittelyt tuomiokapituleissa ovat kuitenkin harvinaisia. Lisäksi suullisesta käsittelystä, asianosaisten kuulemisesta ja katselmuksesta on riittävät säännökset hallintolaissa. Kirkkolaissa olevasta erityissäännöksestä ehdotetaan siten luovuttavaksi. Jatkossa suulliseen käsittelyyn tuomiokapitulissa sekä sen toteuttamaan katselmukseen tai kuulemiseen sovellettaisiin yksinomaan hallintolain säännöksiä. Myös todistajien kuulemiseen sovellettaisiin hallintolain 40 §:ää. Tämä parantaisi tarvittaessa virka-apuna hallinto-oikeudessa kuultavan todistajan asemaa, koska kirkkolaista puuttuvat säännökset todistajaan sovellettavista esteellisyyssäännöksistä sekä todistajan oikeudesta kieltäytyä todistamasta.

Hallintoasioiden muutoksenhakusäännösten tarkistaminen

Kirkkolain 24 luvun 3 §:n 1 momentissa säädetään niistä päätöksistä, joissa muutoksenhaun ensivaiheena tehdään oikaisuvaatimus, ja niistä toimielimistä, joihin oikaisuvaatimus tehdään. Kirkonkirjojen ja kirkon yhteisen jäsentietojärjestelmän osalta keskusrekisterin johtaja tekee vastaavia päätöksiä kuin kirkkoherra sellaisessa seurakunnassa, joka ei kuulu keskusrekisteriin. Kirkkoherran päätöksestä, joka koskee tietojen luovutusta tai jäsentä koskevien tietojen muuta käsittelyä voi pääsääntöisesti tehdä oikaisuvaatimuksen kirkkolain 24 luvun 3 §:n 1 momentin nojalla seurakunnan kirkkoneuvostolle tai seurakuntaneuvostolle. Vastaavaa säännöstä keskusrekisterin johtajan osalta ei ole. Korkein hallinto-oikeus on kuitenkin katsonut, että keskusrekisterin johtajan päätökseen, joka koski tietojen luovutusta, olisi tullut tehdä oikaisuvaatimus seurakuntayhtymän yhteiselle kirkkoneuvostolle (päätös 8.5.2013, taltionro 1637). Tältä osin kirkkolain 24 luvun 3 §:ään ehdotetaan muutosta, jossa säädettäisiin oikaisuvaatimuksesta keskusrekisterin johtajan tekemästä päätöksestä. Muutoin tarvetta laajentaa nykyistä oikaisuvaatimusmenettelyä ei ole.

Valituslupajärjestelmän osalta on tarkoituksenmukaista seurata yleistä oikeuskehitystä. Kirkkollisessa muutoksenhaussa sovellettavaa oikaisuvaatimusmenettelyä ja mahdollisuutta tehdä kirkollisvalitus hallinto-oikeuteen voidaan pitää useimmissa tapauksissa riittävinä oikeussuojakeinoina. Valituslupajärjestelmä ei myöskään estä asianosaista tai seurakunnan jäsentä saamasta asiaa korkeimman hallinto-oikeuden tutkittavaksi. Viime vuosina kirkollisasian käsittely korkeimmassa hallinto-oikeudessa on vain harvoin johtanut hallinto-oikeuden päätöksen muuttamiseen. Kirkkolain 24 luvun 13 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että hallinto-

oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus antaa siihen luvan.

Valmiussäännökset

Kirkkolain 25 luvun 14 §:n säännöksessä viitataan sekä kumoutuneeseen valmiuslakiin että puolustustilalakiin. Puolustustilalaki sisältää säännöksiä yksilöihin kohdistuvista turvallisuus-toimenpiteistä ja sotilaallisen ja taloudellisen maanpuolustuksen toimintaedellytysten turvaamisesta puolustustilan aikana. Ottaen huomioon kirkkolain säännösten sisältö viittaus puolustustilalakiin on tarpeeton. Muutoin pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä viitataan voimassa olevaan valmiuslakiin.

Kirkkolain säännökset poikkeusolojen osalta koskevat ainoastaan toimivaltasuhteita ja päätösvaltaa poikkeusolojen aikana. Sen sijaan kirkkolaissa ei ole säännöksiä varautumisesta poikkeusoloihin eli valmiussuunnittelusta. Kirkkohallituksen ohjeistuksen mukaan jokaisella seurakunnalla ja seurakuntayhtymällä tulee olla valmiussuunnitelma, jonka pohjalta käynnistetään toiminta normaaliolojen häiriötilanteissa. Valmiussuunnittelu on rauhan tilassa tapahtuvaa työtä. Se on myös viranomaisyhteistyötä, jossa seurakunnan tulee linkittyä kunnan, pelastuslaitoksen, poliisin, tiedotusvälineiden ja sotilasviranomaisten kanssa. Siten olisi hyvä, jos viranomaisyhteistyö perustuisi eri toimijoiden osalta lain velvoitteisiin, kuten valmiuslaissa on valtion ja kunnan viranomaisten osalta säädetty.

Esityksessä ehdotetaan kirkkolain 25 lukuun uutta 15 a §:ää, jossa säädettäisiin poikkeusoloihin ja kriisitilanteisiin varautumisesta. Samalla siinä säädettäisiin varautumisen johtamisesta ja varautumisen valvonnasta. Hiippakunnan tuomiokapitulin tehtäviin kuuluu kirkkojärjestyksen 19 luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan tukea ja valvoa seurakuntien toimintaa ja hallintoa. Tarkoituksenmukaista on, että myös varautumisen johtaminen kuuluu tuomiokapitulille. Esityksessä ehdotetaan, että tuomiokapituli johtaisi ja valvoisi hiippakunnan seurakuntien ja seurakuntayhtymien varautumista. Kirkkohallitus, joka kirkkolain 22 luvun 2 §:n mukaan hoitaa kirkon yhteistä hallintoa, toimintaa ja taloutta, johtaisi puolestaan kirkon keskushallinnon varautumista.

3 Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei arvioida olevan yhteiskunnallisia vaikutuksia kuten vaikutuksia lapsiin tai sukupuolten tasa-arvoon.

3.1 Vaikutukset oikeusturvaan

Ehdotettava säännös keskusrekisterin johtajan päätösten oikaisuvaatimusmenettelystä selkeyttäisi asianosaisen oikeusturvaa. Selkeä säännös asiasta ei jättäisi menettelyä pelkästään tulkintakäytännön varaan.

Ehdotettavasta valituslupajärjestelmästä huolimatta asianosainen tai seurakunnan jäsen saisi asiansa korkeimman hallinto-oikeuden tutkittavaksi. Valituslupa-asiassa korkein hallinto-oikeus tutkii ensin, onko asiassa ennakkopäätöksen tarvetta, ilmeistä virhettä tai muuta valituslupan myöntämisen perustetta. Jos tällainen peruste olisi, muutoksenhakija saisi asiassaan myös korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisun. Valituslupajärjestelmän voidaan arvioida myös jossain määrin lyhentävän käsittelyaikoja, mikä parantaisi asianosaisen oikeusturvaa.

3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Ehdotettavilla kirkkolain 16 luvun muutoksilla selkeytetään kirkollisten viranomaisten toimintaa ja niiden keskinäisiä vastuita. Ehdotettava säännös kirkkohallituksen käyttöoikeudesta jäsenrekisteriin selkeyttää ja parantaa kirkkohallituksen mahdollisuuksia vastata sille säädetyistä tehtävistä. Voimassa olevien säännösten mukainen lokitietojen tarkastamisen prosessi on monivaiheinen ja tapahtuu yhteistyössä kirkkohallituksen ja seurakunnan tai keskusrekisterin kesken. Muutoksen myötä prosessi yksinkertaistuisi ja nopeutuisi, koska entistä suurempi osa selvitystyöstä voitaisiin tehdä kirkkohallituksessa.

Esityksen mukaan keskusrekisterin johtaja voisi delegoida väliesimiehelle oikeuden myöntää käyttöoikeus keskusrekisteriin kuuluvien seurakuntien jäseniä koskevien tietojen käsittelyyn. Tämä helpottaisi työnjohdollisten tehtävien hoitamista keskusrekistereissä. Keskusrekisterin johtajalla säilyisi kuitenkin edelleen vastuu rekisterin toiminnasta. Hän voisi tarvittaessa itse myöntää tai poistaa käyttöoikeuksia sekä peruuttaa antamansa määräyksen käyttöoikeuksista päättämisestä.

Kirkkohallitus voisi esityksen mukaan tarvittaessa valvoa jäsenrekisteristä seurakuntien ja seurakuntayhtymien asiakasjärjestelmiin luovutettujen tietojen käyttöä ja suojausta. Säännös mahdollistaisi myös kirkkohallitukselle tiedonsaannin ja tarkastusoikeuden seurakuntien ja seurakuntayhtymien asiakastietojärjestelmiin. Tarkastusoikeus olisi kuitenkin rajattu ja koskisi tietojen käyttöä ja suojausta valvontatehtävän näkökulmasta. Käytännössä tämä lisäisi kirkkohallituksen valvontavelvollisuutta. Valvontaa tulisi suorittaa määräajoin seurakunnista ja seurakuntayhtymästä saatavien päivitettyjen tietoturvaselostusten avulla sekä satunnaistarkastuksin. Jos olisi syytä epäillä väärinkäytöstä tai laiminlyöntiä, tulisi suorittaa tarkempi tarkastus.

Kirkkolain 19 luvun 7 §:n kumoamisella arvioidaan olevan vain vähäisiä vaikutuksia tuomiokapitulien toimintaan. Suulliset käsittelyt tai tuomiokapitulien suorittamat katselmuksot ovat harvinaisia. Lisäksi hallintolain säännökset ovat tältä osin riittävät. Tuomiokapituli voisi edelleen järjestää suullisia käsittelyjä ja katselmuksia, jos se asian selvittämiseksi olisi tarpeen. Jos tuomiokapitulissa vireillä olevassa hallintoasiassa tulisi tarve kuulla suullisesti todistajia, tapahtuisi se hallinto-oikeudessa, jossa todistajan tai asianosaisen kuuleminen voi tapahtua soveliaimmin. Tällöinkin tuomiokapituli päättäisi sekä todistajien kuulemisesta että siitä, mitä seikkoja todistajalta kysyttäisiin. Hallintolain 40 §:n soveltaminen suulliseen todisteluun selkeyttää myös todistajaan sovellettavia säännöksiä. Ottaen huomioon suullisten todistelukeinojen käytön vähäisyys, muutoksella ei arvioida olevan vaikutusta hallinto-oikeuksien resurssitarpeisiin.

Kirkkolain 24 luvun 3 §:ään ehdotettujen muutosten arvioidaan selkeyttävän muutoksenhakua keskusrekisterin johtajan tekemistä päätöksistä. Valituslupajärjestelmän laajentamisella kirkollisvalitukseen arvioidaan olevan vain vähäisiä vaikutuksia korkeimman hallinto-oikeuden toimintaan.

3.3 Taloudelliset vaikutukset

Kirkkolain 16 luvun 2 §:n muutos, joka lisää kirkkohallituksen oikeutta käyttää yhteistä jäsentietojärjestelmää, lisäisi hieman kirkkohallituksessa tehtävän työn määrää, mutta vähentäisi saman verran seurakunnissa ja keskusrekistereissä tehtävää työtä. Muilta osin ehdotettu muutos antaisi selkeän valtuutuksen kirkkohallitukselle jo aiemmin säädetyille vastuulle, eikä se näin ollen aiheuttaisi lisäkustannuksia. Myöskään kirkkohallitukselle ehdotetun jäsentietojärjestelmästä asiakastietojärjestelmiin luovutettavien tietojen käyttötarkoituksen valvontavelvol-

lisuuden ei arvioida lisäävän kirkkohallituksen resurssitarpeita. Esityksellä ei siten arvioida olevan taloudellisia vaikutuksia.

4 Asian valmistelu

Esitys on kirkolliskokouksen ehdotuksen mukainen. Kirkolliskokoukselle esitys valmisteltiin kirkkohallituksessa. Valmistelu on tehty osaksi yhteistyössä oikeusministeriön kanssa.

Väestörekisterikeskus on antanut lausunnon kirkkohallitukselle. Lausunnossaan se kiinnitti huomiota kirkkohallituksen toimivaltaan luovuttaa jäsenrekisterin tietoja massaluovutuksena ja esitti selvitettäväksi, ettei ole tarkoitus siirtää laissa väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista säädettyä tietojen luovutukseen liittyvää toimivaltaa kirkkohallitukselle tai ettei näiden säännösten välillä muutoin olisi ristiriitaa. Lausunnossa todettiin, että ilmeisesti ei ole tarkoitus laajentaa evankelis-luterilaisen kirkon luovutustoimivaltaa esimerkiksi siten, että kirkkohallitus voisi tehdä massaluovutuksia myös evankelis-luterilaisen kirkkokunnan ulkopuolisille tahoille. Sinällään Väestörekisterikeskuksella ei ollut lausuttavaa siihen, miten jäsentietoja siirretään evankelis-luterilaisen kirkon piirissä. Siltä osin kuin kyse on väestötietojärjestelmästä peräisin olevista tiedoista, tietojen luovutuksen tulee perustua Väestörekisterikeskuksen kirkkohallitukselle antamaan tietolupaun. Tältä osin lausunnossa esitettiin harkittavaksi esityksen selkeyttämistä.

Väestörekisterikeskuksen lausunnossa esiin nostettu säännös kirkkohallituksen oikeudesta luovuttaa jäsentietojärjestelmän tietoja on otettu kirkkolakiin kirkkolain 16 luvun ja 25 luvun 12 §:n muuttamisesta annetussa laissa (787/2010), joka tuli voimaan 1 päivänä joulukuuta 2011. Tarkoitus ei ole siten muuttaa tältä osin nykyistä säännöstä, vaan ehdotetussa kirkkolain 16 luvun 5 §:n 3 momentissa tarkoitettu tietojen luovutus tapahtuisi pääsääntöisesti seurakunnille ja seurakuntayhtymille niiden kyseisen luvun 2 §:n 1 ja 2 momentissa säädettyyn käyttötarkoitukseen. Siten on katsottu, että jäsenrekisterin tietoja voidaan käyttää seurakuntien ja seurakuntayhtymien asiakasrekistereissä. Kirkkolain muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä (HE 19/2010 vp.) todetaan, että erillinen asiakastietokanta voi olla käytettävissä ja asiakastietoja käsittelevät järjestelmät voivat saada osoitetietopäivityksiä jäsenrekisteristä.

Väestörekisterikeskuksen lausunnon perusteella ehdotettavien säännösten perusteluja on täydennetty.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

16 luku. **Kirkonkirjat ja seurakunnan arkisto**

2 §. *Kirkonkirjojen käyttötarkoitus.* Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi valtuutus, jonka mukaan kirkkohallitus saisi käyttää jäsenrekisterin tietoja kirkkolaissa ja kirkkojärjestyksessä sille säädettyjen ja kirkkolain nojalla sille määrättyjen tehtävien hoitamiseen. Muutoin momentin asiasisältö säilyisi ennallaan.

Säännös antaisi kirkkohallitukselle riittävät valtuudet hoitaa sille säädetty tehtävät. Oikeus käyttää jäsenrekisterin tietoja merkitsisi muun muassa mahdollisuutta testata jäsenrekisterin toimivuutta sekä selvittää tietojärjestelmän virhetoimintoja. Myös tietojärjestelmän kehittäminen edellyttää oikeutta käyttää jäsenrekisterin tietoja. Tietoja voisi käyttää myös silloin, kun kirkkohallituksen työntekijät neuvovat ja opastavat seurakuntia ja keskusrekistereitä heille määrättyjen tehtävien hoitamisessa. Yksityiskohtainen neuvonta edellyttää mahdollisuutta tarkastella jäsenrekisterin tietoja. Loki- ja käyttöoikeusrekisterin avulla tapahtuvaa seurantaa ja valvontaa varten jäsenrekisterin tietoja voitaisiin käyttää, kun kirkkohallitus selvittää, kenen toimesta, milloin ja mihin tarkoitukseen jäsenrekisterin tietoja on käytetty sekä mitä tietoja ja miten tietoja on muokattu, poistettu tai lisätty.

5 §. *Seurakunnat ja keskusrekisterit rekisterinpitäjinä.* Rekisterinpitäjiä olisivat edelleen seurakunnat ja keskusrekisterit. Kirkon jäsentä koskevien tietojen päävastuullisena rekisterinpitäjänä toimii se seurakunta, johon jäsen kuuluu, tai se keskusrekisteri, johon kuuluvaan seurakuntaan hän kuuluu. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi säännös siitä, että rekisterinpitäjän tehtävää ei saa antaa muun toimijan tehtäväksi. Seurakunnat, seurakuntayhtymät ja keskusrekisterit eivät voisi ulkoistaa kirkonkirjojenpitoa ja siihen liittyviä tehtäviä ulkoisen palveluntuottajan tehtäväksi. Seurakunta, seurakuntayhtymä tai keskusrekisteri ei siten voisi kilpailuttaa tehtävänhoitoa ja sopia sen hoitamisesta palveluntuottajan kanssa. Rekisterinpitäjänä voi toimia vain viranomaisena. Seurakuntien olisi edelleen mahdollista sopia kirkonkirjojen pitämisestä yhteisessä keskusrekisterissä siten kuin kirkkolaissa säädetään.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin seurakunnan kirkkoherran ja keskusrekisterissä sen johtajan päätösvaltaan ja vastuisiin kuuluvista asioista. Säännös ei muuttaisi voimassa olevia vastuita. Esimerkiksi vastuu rekisteritietojen virheettömyydestä kuuluu seurakunnassa kirkkoherralle ja keskusrekisterissä sen johtajalle. Rekisteritietojen virheettömyydellä tarkoitetaan tietojen oikeellisuutta, eheyttä ja laadukkuutta. Toimivalta luovuttaa kirkonkirjoihin talletettuja kirkon jäsenten yksittäisiä tietoja esimerkiksi virkatodistuksella ei rajoitu pelkästään jäsenen omaan seurakuntaan tai keskusrekisteriin. Rekisterinpitäjä voi luovuttaa yksittäisiä jäsentietoja myös muiden seurakuntien tai keskusrekisterien seurakuntien jäsenistä, jos sille on luvun 8 §:n nojalla annettu siihen kirkkohallituksen päätöksellä oikeudet. Yksittäisten tietojen luovuttaminen tapahtuu todistuksena, otteena tai jäljennöksenä. Laajojen käyttöoikeuksien antaminen edellyttää, että on varmistettu käyttöoikeuden saajan ammattitaidosta ja koulutuksesta sekä keskusrekisterin tietoturva- ja valmiuksien asianmukaisuudesta. Väestötietojärjestelmästä ja Väestötietokeskuksen varmennepalveluista annetun lain 48 §:n mukaisesti jäsenrekisteristä voidaan luovuttaa kirjallisesti jäsenistä yksittäisiä väestötietoja henkilön oikeuksien ja velvollisuuksien toteuttamiseksi. Väestötietojen luovuttamisessa on aina noudatettava soveltuvin osin mainitun lain 4 luvun säännöksiä. Muiden kuin väestötietojen luovuttamista säätelee henkilötietolaki ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettu laki.

6 §. *Tietojen tallettaminen jäsenrekisteriin.* Pykälässä säädettäisiin siitä, että kirkollista vihkimistä, avioliiton siunaamista, rippikoulun käymistä ja konfirmaatiota koskevan tiedon saa tallettaa jäsenrekisteriin muukin seurakunta tai keskusrekisteri kuin se, jonka jäsentä tieto koskee. Säännös vastaa voimassa olevaa lakia kirkollisen vihkimisen osalta. Vihkimistiedon voi tallettaa pääsääntöisesti se seurakunta, jonka palveluksessa vihkivä pappi on.

Käytännössä myös tieto avioliiton siunaamisesta, rippikoulun käymisestä ja konfirmaatiosta talletetaan jäsenrekisteriin siinä seurakunnassa, jossa kirkollinen toimitus tai rippikoulun käyminen on tapahtunut. Tästä syystä pykälään ehdotetaan lisättäväksi oikeus myös näiden tietojen tallettamiseen muussa seurakunnassa tai keskusrekisterissä kuin siinä, jonka alueen seurakunnan jäsentä tieto koskee.

6 a §. *Jäsenrekisteriin liittyvät kirkkohallituksen tehtävät.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin kirkkohallituksen vastuista voimassa olevan lain mukaisesti.

Pykälän 2 momentin mukaan kirkkohallitus päättäisi teknisen käyttöyhteyden välityksellä tapahtuvasta tietojen luovuttamisesta ja muusta kuin jäsenten yksittäisten tietojen luovuttamisesta. Tietoja voitaisiin luovuttaa 2 §:n 1 ja 2 momentissa säädettyihin käyttötarkoituksiin tai muussa laissa säädettyyn käyttötarkoitukseen. Tietoja voitaisiin siten luovuttaa seurakuntien tai seurakuntayhtymien asiakastietojärjestelmiin. Sen sijaan kyse ei ole jäsenrekisteriin sisältyvien sellaisten väestötietojen luovutuksesta ulkopuolisille tahoille, joissa toimivallan on katsottava kuuluvan väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain mukaan Väestörekisterikeskukselle. Kirkkohallitus voi tehdessään päätöksen jäsenrekisteriin liittyvien tietojen massaluovutuksesta samalla sopia tietojen luovutuksen teknisestä toteuttamisesta rekisterinpitäjän kanssa. Samoin päätöksessä on annettava tarvittavat määräykset tietojen käytöstä ja suojauksesta. Tietojen käyttöön liittyen päätöksessä voi siten olla myös lupa tietojen edelleen luovutukseen.

6 b §. *Vastuu jäsenrekisteristä.* Pykälässä säädettäisiin siitä, että vastuu jäsenrekisteristä jakautuu seurakuntien, keskusrekisterien ja kirkkohallituksen kesken kirkkolain tai muun lain mukaan.

7 §. *Jäsenrekisterin tietojen käsittelyn seuranta ja valvonta.* Säännös olisi uusi ja siinä säädettäisiin kirkkohallituksen mahdollisuudesta seurata ja valvoa jäsenrekisterin tietojen käyttöä. Pykälässä säädettäisiin siitä, että kirkkohallituksen päätöksellä jäsenrekisteristä luovutettuja 6 a §:n 2 momentissa tarkoitettuja tietoja saisi käyttää vain siihen käyttötarkoitukseen, mihin ne on luovutettu. Säännös perustuu henkilötietolain 7 §:ssä säädetylle käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteelle, joka on yksi henkilötietojen käsittelyn keskeisistä periaatteista. Tietojen edelleen luovutus olisi mahdollista vain, jos asiasta olisi laissa säädetty tai kirkkohallitus olisi antanut siihen nimenomaisen luvan. Lupa voisi sisältyä 6 a §:n 2 momentissa tarkoitettuun päätökseen. Tietojen edelleen luovuttaminen olisi mahdollista vain sellaisissa tapauksissa, joissa luovutettavat tiedot olisivat esitystavaltaan tai sisällöltään yleisiä tai joissa edelleen luovutuksen salliminen ei missään tapauksessa vaarantaisi yksityiselämän ja henkilötietojen suojaa.

Kirkkohallituksella olisi tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus jäsenrekisterin tietojen käytön ja suojauksen valvontaa ja seurantaa varten. Koska jäsenrekisteristä luovutetuissa tiedoissa on kyse arkaluontoiseksi määritellyistä henkilötiedoista sekä tiedoista, jotka saattaisivat väärinkäytettynä vaarantaa yksityiselämän ja henkilötietojen suojaa, voidaan säännöstä pitää perusteltuna. Tiedonsaanti- ja valvontaoikeus kohdistuisi pääsääntöisesti seurakuntien ja seurakuntayhtymien käytössä oleviin asiakastietojärjestelmiin ja niiden tietoihin. Säännös on tarkoitettu sovel-

tamisaaltaan suppeaksi ja valvonnan tulisi ensisijassa tapahtua yhteistyössä ja vapaaehtoisin toimin.

Lisäksi pykälässä säädettäisiin kirkkohallituksen tiedonsaantioikeudesta jäsenrekisteristä luovutettujen tietojen käyttäjiltä tietojen käytön ja suojauksen seurantaan ja valvontaa varten. Kirkkohallituksella olisi tarvittaessa myös oikeus määrätä tarkastaja, jolla olisi oikeus tutkia salassapitosäännösten estämättä jäsenrekisteristä luovutettujen tietojen käsittelyssä käytetyt laitteet ja ohjelmistot sekä päästä tässä yhteydessä tiedon käyttäjänä olevan seurakunnan tai seurakuntayhtymän hallinnassa oleviin tiloihin. Tarkastus olisi toteutettava niin, että siitä ei aiheudu tarkastuksen kohteelle tarpeettomasti haittaa eikä kustannuksia. Valvonta voisi olla sekä ennakkollista että luovuttamisen jälkeen tapahtuvaa.

8 §. Jäsenrekisterin käyttöoikeus sekä käyttöoikeus- ja lokirekisteri. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan uutta säännöstä siitä, että keskusrekisterin johtaja voisi määrätä alaisenaan toimivan viranhaltijan päättämään käyttöoikeuden myöntämisestä tai poistamisesta. Viranhaltija voisi myöntää ja poistaa käyttöoikeuden vain niiltä osin, kun keskusrekisterin johtaja on päätöksessään määrännyt. Käytännössä tämä tarkoittaisi esimerkiksi sitä, että hän voisi päättää käyttöoikeudesta niiden työntekijöiden osalta, joiden esimiehenä hän toimii. Keskusrekisterin johtajan määräys alaiselleen viranhaltijalle ei voi olla hänen omaa toimivaltaansa laajempi. Päätösvalta käyttöoikeudesta tarkoittaa sekä sen myöntämistä että poistamista. Muutoksella ei olisi muutoin vaikutusta keskusrekisterin johtajan vastuuseen, velvollisuuksiin eikä tehtäviin. Keskusrekisterin johtajalla säilyisi edelleen oikeus päättää jäsenrekisterin käyttöoikeuksista keskusrekisterin toimipiirissä.

14 §. Suhde muuhun lainsäädäntöön. Pykälään ehdotetaan uutta 2 momenttia, jossa säädettäisiin nykyisiä säännöksiä tarkentaen ja selkeyttäen kirkkohallituksen oikeudesta käyttää käyttöoikeusrekisterin ja lokirekisterin tietoja sekä oikeudesta tietojen luovuttamiseen. Tältä osin viitattaisiin väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain 5 luvussa oleviin säännöksiin. Kirkkohallitus saisi soveltuvin osin samat oikeudet käyttää ja luovuttaa tietoja kuin Väestörekisterikeskuksella on oikeus luovuttaa väestötietojärjestelmän käyttäjärekisterin ja lokirekisterin tietoja.

Nykyisen väestötietolain 54 §:ää vastaavasti kirkkohallitus saisi käyttää käyttöoikeusrekisteriin talletettuja tietoja jäsenrekisterin tietojen käsittelyn hallintaa, seurantaan, valvontaa ja suojausta varten. Tämä tarkoittaisi järjestelmän tietojen käytön ja suojauksen yleistä seurantaan ja valvontaa. Hallinnalla taas tarkoitettaisiin asianmukaisessa järjestyksessä myönnettyjen käyttöoikeuksien ylläpitoa. Kirkkohallitus saisi käyttää käyttöoikeusrekisteriin talletettuja tietoja jäsenrekisterin tietojen käytön määrän ja laajuuden sekä kustannusten seurannan ja jaon selvittämistä varten. Kysymys olisi käyttöoikeusrekisterin käyttötarkoitukseen ja olemassaoloon liittyvästä keskeisestä perustarpeesta tai käyttöominaisuudesta. Tarvittaessa käyttöoikeusrekisteriin talletettuja tietoja voitaisiin käyttää jäsenrekisterin tietojen käyttöä koskevan laskutuksen hoitamista varten. Säännöstä ei kuitenkaan tältä osin sovellettaisi ennen kuin kirkolliskokous tekisi erillisen päätöksen siitä, että jäsenrekisterin käyttö muuttuisi rekisterinpitäjille maksulliseksi. Lisäksi kirkkohallitus saisi käyttää käyttöoikeusrekisteriin talletettuja tietoja jäsenrekisterin toimivuuden varmistamista ja parantamista sekä tietojen käyttöä koskevien ongelmien selvittämistä varten. Käyttötarve liittyisi kiinteästi henkilötietolain 9 §:ssä tarkoitettun virheettömyysvaatimuksen toteuttamiseen. Tietojen käyttöä koskevat ongelmat voisivat koskea sekä toiminnallisia että teknisiä seikkoja.

Väestötietolain 55 §:ää vastaavasti kirkkohallitus voisi luovuttaa siinä luetelluille viranomaisille käyttöoikeusrekisteriin talletettuja tietoja noudattaen soveltuvin osin väestötietolain 4 luvun säännöksiä. Sovellettaviksi tulisivat lähinnä luovuttamisen yleisiä edellytyksiä, tunnuksen

luovuttamista, luovuttamisen tapoja ja keinoja sekä luovutusmenettelyä koskevat 4 luvun säännökset. Kirkkohallitus voisi luovuttaa käyttöoikeusrekisteriin talletettuja tietoja poliisi-, esitutkinta- ja syyttäviviranomaiselle sekä tuomioistuimelle rikoksen ehkäisemistä ja selvittämistä varten. Tietoja voisi luovuttaa lisäksi tietosuojavaltuutetulle ja tietosuojalautakunnalle tietosuojan valvonnan toteuttamista varten sekä käyttöoikeuden saaneelle seurakunnalle tai seurakuntayhtymälle käytön ja siitä aiheutuneiden kustannusten seurantaa ja valvontaa varten. Lisäksi kirkkohallitus voisi luovuttaa käyttöoikeusrekisteriin talletettuja tietoja muuta yksilöityä tarkoitusta varten, jos tietojen käyttäjä ja hänen edustamansa seurakunta tai seurakuntayhtymä olisi antanut tähän nimenomaisen suostumuksensa. Suostumus tulisi aina vaatia kirjallisessa muodossa ja sen tulisi olla yksilöity.

Väestötietolain 57 §:ää sovellettaisiin siihen, mihin tarkoituksiin kirkkohallitus saisi käyttää lokirekisteriin talletettuja tietoja toiminnassaan. Kirkkohallitus saisi käyttää lokirekisteriin talletettuja tietoja jäsenrekisterin tietojen käsittelyn seurantaa ja valvontaa sekä tietoturvallisuuden ylläpitoa varten. Tällä tarkoitettaisiin järjestelmän tietojen käytön ja suojauksen yleistä seurantaa ja valvontaa. Kysymys olisi lokirekisterin käyttötarkoitukseen ja olemassaoloon liittyvästä keskeisestä perustarpeesta tai käyttöominaisuudesta. Lokirekisteriin talletettuja tietoja voitaisiin käyttää tarvittaessa myös jäsenrekisterin tietojen käytön määrän ja kustannusten seurannan ja jaon selvittämistä sekä laskutuksen hoitamista varten. Säännös otettaisiin käyttöön tilanteissa, joissa kirkolliskokous tekisi erillisen päätöksen jäsenrekisterin käytön maksullisuudesta. Kirkkohallitus saisi käyttää lokirekisteriin talletettuja tietoja jäsenrekisterin tietojen luotettavuuden ja ajantasaisuuden selvittämistä varten. Kyse on tietojärjestelmään talletettujen tietojen eheydestä ja käyttötarve liittyy kiinteästi henkilötietolain 9 §:ssä tarkoitetun virheettömyysvaatimuksen toteuttamiseen. Lisäksi kirkkohallitus saisi käyttää lokirekisteriin talletettuja tietoja jäsenrekisterin toimivuuden varmistamista ja parantamista sekä tietojen käyttöä koskevien ongelmien selvittämistä varten, mikä käyttötarve liittyy kiinteästi henkilötietolain 9 §:ssä tarkoitetun virheettömyysvaatimuksen toteuttamiseen.

Väestötietolain 58 §:ää sovellettaisiin siihen, kenelle kirkkohallitus voisi luovuttaa lokirekisteriin talletettuja tietoja. Tietojen luovuttamisessa olisi noudatettava soveltuvin osin väestötietolain 4 luvun säännöksiä. Samoin kuin käyttöoikeusrekisterin tietoja kirkkohallitus voisi luovuttaa lokirekisteriin talletettuja tietoja poliisi-, esitutkinta- ja syyttäviviranomaiselle sekä tuomioistuimelle rikoksen ehkäisemistä ja selvittämistä varten. Lisäksi kirkkohallitus voisi luovuttaa lokirekisteriin talletettuja tietoja tietosuojavaltuutetulle ja tietosuojalautakunnalle tietosuojan valvonnan toteuttamista varten. Lokirekisteriin talletettuja tietoja voitaisiin luovuttaa käyttöoikeuden saaneelle seurakunnalle tai seurakuntayhtymälle käytön seurantaa ja valvontaa varten. Kysymys olisi lokirekisterin käyttötarkoitukseen ja olemassaoloon liittyvästä keskeisestä perusominaisuudesta. Lokirekisteriin talletettuja tietoja voisi luovuttaa myös sille henkilölle, jonka väestötietojärjestelmään talletetut tiedot ovat olleet käsittelyn kohteena. Luovuttamisessa noudatettaisiin soveltuvin osin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 11 ja 12 §:ää.

Käyttöoikeusrekisterin ja lokirekisterin käyttöoikeutta ja tietojen luovuttamista koskevat säännökset ovat tyhjentyviä.

19 luku. **Tuomiokapituli**

7 §. *Suullinen käsittely, katselmuksena ja kuuleminen.* Pykälä ehdotetaan kumottavaksi yleisperusteluissa tarkemmin kerrotuin perustein. Tarvetta hallintolain kanssa päällekkäiseen sääntelyyn ei ole.

24 luku. **Alistaminen ja muutoksenhaku**

3 §. Oikaisuvaatimus. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan uutta 3 a kohtaa, jossa säädettäisiin oikaisuvaatimuksen tekemisestä keskusrekisterin johtajan tekemään päätökseen. Suurin osa keskusrekistereistä toimii seurakuntayhtymän muodostavien seurakuntien rekisterinpitäjänä. Oikaisuvaatimus tehtäisiin siten seurakuntayhtymän yhteiselle kirkkoneuvostolle. Osa keskusrekistereistä on kuitenkin alueellisia, jolloin siihen voi kuulua useampia itsenäisiä seurakuntia tai seurakuntayhtymän ulkopuolisia seurakuntia. Oikaisuvaatimus tehdään tällöin sen seurakuntayhtymän yhteiselle kirkkoneuvostolle tai sen seurakunnan kirkkoneuvostolle, jonka alaisuudessa keskusrekisteri toimii.

Oikaisuvaatimusta kirkonkirjoihin sisältyvien ennen 1.10.1999 talletettujen väestötietojen oikaisun osalta ei kuitenkaan käsiteltäisi lopullisesti seurakunnan toimielimessä, jos tämä ei voisi hyväksyä kirkkoherran tai rekisterijohtajan päätöksestä tehtyä oikaisuvaatimusta. Yhteisen kirkkoneuvoston tai kirkkoneuvoston tulisi tällöin saattaa asia nykyisen väestötietolain 80 §:n 8 kohdan mukaisesti maistraatin käsiteltäväksi kahden viikon kuluessa oikaisuvaatimuksen saapumisesta. Jos väestötieto on talletettu jäsenrekisteriin 1.10.1999 tai myöhemmin, väestötietoon haetaan oikaisua nykyisen väestötietolain 75 §:n mukaisesti henkilön kotikunnan maistraatilta. Asiasta säädetään pykälän 4 momentissa, jonka viittaussäännökset ehdotetaan samalla korjattavaksi. Koska sekä henkilötietolakiin että väestötietojärjestelmästä ja Väestötietokeskuksen varmennepalveluista annettuun lakiin viitataan jo lain 16 luvun 14 §:ssä, lakien säädösnumerot ehdotetaan samalla poistettavaksi tarpeettomina.

13 §. Jatkovalitus. Pykälä koskee valitusta hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Luvun 4 §:ssä säädetään kirkollisvalituksen tekemisestä kirkkovaltuuston, yhteisen kirkkovaltuuston, seurakunnan ja hiippakunnan vaalilautakunnan, hiippakuntavaltuuston, tuomiokapitulin ja kirkkohallituksen päätökseen sekä kirkkoneuvoston, seurakuntaneuvoston ja yhteisen kirkkoneuvoston oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen. Lisäksi luvun 8 ja 8 a §:ssä säädetään valittamisesta eläkepäätöksestä ja oikeusturvakeinoista hankintasiassa.

Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi yleisperusteluissa tarkemmin kerrotuin perustein siten, että hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus antaa siihen luvan.

25 luku. **Täydentäviä säännöksiä**

14 §. Poikkeusolot. Pykälään ehdotetaan yleisen lainsäädännön uudistuksista aiheutuvia muutoksia, jotka eivät pääsääntöisesti vaikuta sen asiasisältöön. Samalla pykälän sanamuotoa tarkistettaisiin. Pykälässä säädettäisiin kirkon hallinnon ja toiminnan jatkuvuuden turvaamisesta poikkeusoloissa. Jos kirkolliskokous ei voi tällöin kokoontua, kirkkohallituksella on toimivaltta 1 ja 2 momentissa mainituissa, normaalioloissa kirkolliskokoukselle kuuluvissa tehtävissä. Pykälä voi tulla sovellettavaksi vain silloin, kun valtioneuvoston asetuksella on säädetty valmiuslain mukaisten toimivaltuuksien soveltamisen aloittamisesta. Pykälässä ei enää viitattaisi puolustustilalakiin, jossa säädetään yksilöiden oikeuksien rajoittamisesta.

Kirkkohallitus voi antaa enintään vuoden ajaksi määräyksiä muun muassa kirkon keskusrahaston talousarviosta sekä kirkkohallituksen, seurakuntien ja seurakuntayhtymien hallinnosta ja muista poikkeusolojen vaatimista toimenpiteistä. Pykälän 1 momentin 2 kohdassa ei enää viitattaisi kirkkohallituksen yhteydessä toimiviin toimielimiin. Nykyistä kirkkolakia valmisteltaessa näillä tarkoitettiin kirkon keskuksia, jotka kuitenkin kirkkolain muutoksessa liitettiin

osaksi kirkkohallitusta. Siten se jäi viittaamaan vain kirkon ulkoasiain neuvostoon. Kirkon keskushallinnon uudistuksen myötä säännös jää tarpeettomaksi tältä osin.

Kirkkohallitus voi myös siirtää seurakuntavaalien toimittamista määräajaksi tai toistaiseksi. Vaikka säännös mahdollistaa seurakuntavaalien siirtämisen kirkkohallituksen määräyksellä, lähtökohtana tulee kuitenkin olla, että vaalit toimitetaan myös poikkeusoloissa.

Lisäksi kirkkohallitus voi antaa määräyksiä toimivallan siirtämisestä seurakunnassa tai seurakuntayhtymässä.

Kirkkohallituksen poikkeusoloissa antama väliaikainen määräys on saatettava kirkolliskokouksen käsiteltäväksi heti, kun se voi kokoontua. Kirkolliskokouksen on päätettävä, saako määräys jäädä voimaan sellaisenaan vai onko se kumottava kokonaan tai osittain ja onko se voimassa kirkkohallituksen määräämän vai sitä lyhyemmän ajan.

15 §. Päätösvaltaisuus poikkeusoloissa. Tuomiokapitulin ja kirkkohallituksen päätösvaltaisuus poikkeusoloissa pyritään varmistamaan säätämällä toimielimille oikeus tehdä välttämättömät ja kiireelliset päätökset vajaalukuisina.

Tuomiokapitulin puheenjohtajana toimiminen kuuluu piispan tehtäviin. Kirkkolain 18 luvun 2 §:n mukaan piispan sijaisena toimii tuomiorovasti tai tämän estyneenä ollessa virassa vanhempi pappisasessori. Tuomiokapituli voi siten normaalioloissa kokoontua kokoonpanossa, jossa puhetta johtaa pappisasessori. Tuomiokapitulin päätösvaltaisuus poikkeusoloissa edellyttää näin ollen, että läsnä on vähintään yksi pappi, joka voi toimia puheenjohtajana.

15 a §. Poikkeusoloihin ja kriisitilanteisiin varautuminen sekä varautumisen johtaminen. Uudessa pykälässä säädettäisiin seurakuntien, seurakuntayhtymien, hiippakuntien ja kirkkohallituksen velvollisuudesta varautua poikkeusoloihin sekä varautumisen johtamisesta. Pykälän taustalla ovat valmiuslain 12 ja 13 §, jossa säädetään valtion ja kuntien varautumisvelvollisuudesta. Varautumiseen kuuluu valmiussuunnitelman laatiminen ja poikkeusolojen edellyttämän toiminnan valmisteleminen etukäteen sekä muut toimenpiteet, joilla varmistetaan tehtävien hoitaminen mahdollisimman hyvin myös poikkeusoloissa. Valmiussuunnittelun asianmukainen toteuttaminen edellyttää osaamisen kehittämistä seurakunnissa. Myös resurssien riittävydestä on huolehdittava.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin seurakuntien velvollisuudesta varautua henkisen huollon tarjoamiseen kriisitilanteissa. Kriisitilanteilla tarkoitetaan esimerkiksi suuronnettomuutta, infrastruktuurin häiriötilannetta, luonnonkatastrofia ja pandemiaa. Henkisen huollon tarve liittyy usein sellaisiin kriisitilanteisiin, joissa ei ole kysymys valmiuslaissa määritellyistä poikkeusoloista. Seurakuntien tulee varautua henkisen huollon tarjoamiseen esimerkiksi järjestämällä työntekijöilleen koulutusta.

Seurakuntien ja seurakuntayhtymien varautumista johtaa ja valvoo hiippakunnan tuomiokapituli, jolle tehtävän jo nykytilanteessa voidaan katsoa kuuluvan kirkkojärjestyksen 19 luvun 1 §:n nojalla. Kun kirkkohallituksen tehtäviin kuuluu hoitaa kirkon yhteistä toimintaa ja hallintoa, on luonnollista, että sen tehtävä on johtaa kirkon keskushallinnon varautumista.

Varautuminen tapahtuu yhteistoiminnassa valtion ja kuntien viranomaisten kanssa. Kirkkohallitus on julkaissut seurakuntien varautumisen tueksi valmiussuunnitelman laatimisohjeen ja henkisen huollon toimintaohjeen.

2 Voimaantulo

Kirkkolain muutos on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Lain siirtymäsääntöksen mukaan muutoksenhaussa sovellettaisiin valituslupaa niihin hallintopäätöksiin, jotka kirkon tai seurakunnan viranomaisen olisi tehnyt lain voimaantulon jälkeen.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Perustuslain 76 §:n mukaan evankelis-luterilaisen kirkon järjestysmuodosta ja hallinnosta säädetään kirkkolaisissa. Esityksessä ehdotetaan kirkon yhteisen jäsenrekisterin sekä siihen liittyvien käyttöoikeus- ja lokirekisterin tietoja koskevien säännösten ja samalla viranomaisvastuiden selkeyttämistä. Osittain esityksessä on kyse hallinnollisten säännösten sekä oikeusturvaa koskevien kirkkolain säännösten ajantasaistamisesta.

Perustuslain 10 §:n mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Säännös henkilötietojen suojasta viittaa tarpeeseen lainsäädännöllisesti turvata yksilön oikeusturva ja yksityisyyden suoja henkilötietojen käsittelyssä, rekisteröinnissä ja käyttämisessä. Henkilötietolain 11 §:n mukaan arkaluonteisina tietoina pidetään henkilötietoja, jotka kuvaavat tai on tarkoitettu kuvaamaan henkilön uskonnollista vakaumusta.

Ehdotettavien kirkkolain 16 luvun muutosten tavoitteena on selkeyttää viranomaisvastuita ja sitä, että kirkon jäsenistä pidettävää rekisteriä sekä siihen sisältyviä väestötietoja hoidetaan nimenomaisesti viranomaistoimintona. Ehdotettavat säännösmuutokset jäsenrekisteriin, käyttöoikeusrekisteriin ja lokirekisteriin sisältyvien tietojen käytöstä ja tietojen luovuttamisesta sekä jäsenrekisteristä luovutettujen tietojen käytön seurannasta ja valvonnasta parantavat kirkon jäsenten sekä rekisterinpitäjien viranhaltijoiden ja työntekijöiden yksityisyyden suoja ja rekisterien tietoturvallisuutta.

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös käsiteltäväksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä tuomioistuimessa. Muutoksenhakuoikeus samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeusturvan takeet turvataan lailla. Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan mukaan henkilöllä on asiassa, joka koskee hänen oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan, oikeus saada asiansa käsitellyksi vähintään yhdessä tuomioistuimessa. Lisäksi artiklaan sisältyy vaatimus oikeudenkäynnin kohtuullisesta kestosta.

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on aiemmassa käytännössään todennut, että valituslupasääntelyllä on mahdollista vähentää asiaratkaisuun johtavia valituksia korkeimpaan hallinto-oikeuteen sellaisissa asiaryhmissä, joissa korkeinta hallinto-oikeutta edeltäviä muutoksenhakeinoja voidaan useimmissa tapauksissa pitää oikeusturvan kannalta riittävinä. Tällaisina on pidetty esimerkiksi asioita, joilla on vähän taloudellista merkitystä ja jotka ovat oikeudellisesti melko yksinkertaisia tai joissa oikeuskäytäntö on jo vakiintunut (esim. PeVL 33/2008 vp, PeVL 33/2006 vp, PeVL 37/2005 vp). Seurakuntahallinnolla on pitkät perinteet ja se on hallintomenettelyltään melko vakiintunutta. Hallinto on myös lähellä kuntahallintoa, mikä tuo vakautta myös säännösten tulkintaan. Oikeussuojakeinojen riittävyyden arvioinnissa voidaan ottaa lisäksi huomioon muun muassa se, että muutoksenhaun ensimmäisenä vaiheena haettaessa muutosta kirkkolain 24 luvun 3 §:ssä tarkoitettuihin päätöksiin on käytettävissä oikeusvaatimusmenettely. Korkein hallinto-oikeus on viimeisen viiden vuoden aikana vain neljässä tapauksessa 64:stä kirkollisasiaa koskevasta ratkaisusta muuttanut hallinto-oikeuden päätöstä ja kahdessa tapauksessa palauttanut asian uudelleen ratkaistavaksi. Tämä huomioon ottaen voidaan katsoa, että korkeimman hallinto-oikeuden velvollisuus valitusluvan myöntämi-

HE 63/2015 vp

seen laissa säädettyjen perusteiden täytyessä turvaa riittävällä tavalla oikeusturvan saatavuuden kirkollisasioissa. Valituslupamenettely ei estä asianosaisen tai kirkon jäsenen mahdollisuutta saada asiansa korkeimman hallinto-oikeuden tutkittavaksi. Korkein hallinto-oikeus tutkisi aina, onko asiassa ennakkopäätöksen tarvetta, ilmeistä virhettä tai muuta valitusluvan myöntämisen perustetta. Jos peruste olisi, muutoksenhakija saisi myös korkeimman hallinto-oikeuden asiaratkaisun.

Ehdotetut säännökset eivät ole ristiriidassa perustuslain kanssa, joten lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kirkkolain muuttamisesta

Kirkolliskokouksen ehdotuksen ja eduskunnan päätöksen mukaisesti *kumotaan* kirkkolain (1054/1993) 19 luvun 7 §, sellaisena kuin se on laeissa 1274/2003 ja 1008/2012,

muutetaan 16 luvun 2 §:n 3 momentti, 5—7 §, 8 §:n 1 momentti, 24 luvun 3 §:n 4 momentti ja 13 §:n 1 momentti sekä 25 luvun 14 ja 15 §,

sellaisina kuin ne ovat 16 luvun 2 §:n 3 momentti laissa 797/2013, 5—7 § ja 8 §:n 1 momentti laissa 787/2010, 24 luvun 3 §:n 4 momentti ja 13 §:n 1 momentti laissa 1274/2003, 25 luvun 14 § osaksi laissa 771/1996 ja 15 § osaksi laissa 1274/2003, sekä

lisätään 16 lukuun uusi 6 a ja 6 b § ja 16 luvun 14 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 787/2010, uusi 2 momentti, 24 luvun 3 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 1274/2003, 1325/2011 ja 797/2013, uusi 3 a kohta ja 25 lukuun uusi 15 a § seuraavasti:

16 luku

Kirkonkirjat ja seurakunnan arkisto

2 §

Kirkonkirjojen käyttötarkoitus

Kirkkohallitus saa käyttää jäsenrekisterin tietoja tässä laissa tai sen nojalla säädettyjen tai määrättyjen tehtävien hoitamisessa sekä tilastojen laatimisessa ja kirkon toimintaan liittyvien tutkimusten tekemisessä. Tuomiokapituli saa käyttää jäsenrekisterin tietoja tässä laissa tai sen nojalla säädettyjen tai määrättyjen tehtävien hoitamisessa.

5 §

Seurakunnat ja keskusrekisterit rekisterinpitäjinä

Rekisterinpitäjiä ovat seurakunnat ja keskusrekisterit. Rekisterinpitäjä ei saa luovuttaa rekisterinpittoa muulle toimijalle.

Seurakunnassa kirkkoherra ja keskusrekisterissä sen johtaja:

- 1) päättää kirkonkirjojen pitämistä koskevista asioista;
- 2) päättää jäsentä koskevien tietojen käsittelystä;
- 3) vastaa rekisteritietojen virheettömyydestä;

HE 63/2015 vp

4) päättää kirkonkirjaan talletettujen kirkon jäsenten yksittäisten tietojen luovuttamisesta todistuksena, otteena tai jäljennöksenä.

6 §

Tietojen tallettaminen jäsenrekisteriin

Tiedon kirkollisesta vihkimisestä, avioliiton siunaamisesta, rippikoulun käymisestä ja konfirmaatiosta saa tallettaa jäsenrekisteriin muikin seurakunta tai keskusrekisteri kuin se, jonka jäsentä tieto koskee.

6 a §

Jäsenrekisteriin liittyvät kirkkohallituksen tehtävät

Kirkkohallitus vastaa jäsenrekisterin:

- 1) yleisestä toimivuudesta;
- 2) rekisteritoimintojen yhtenäisyydestä;
- 3) tietohallinnosta;
- 4) tietoturvallisuudesta;
- 5) tietojen sähköisestä arkistoinnista.

Kirkkohallitus päättää teknisen käyttöyhteyden välityksellä tapahtuvasta tietojen luovuttamisesta ja muusta kuin kirkon jäsenten yksittäisten tietojen luovuttamisesta. Päätöksessä on annettava tarvittavat määräykset tietojen käytöstä ja suojauksesta.

6 b §

Vastuu rekisteristä

Vastuu jäsenrekisteristä jakautuu seurakuntien, keskusrekisterien ja kirkkohallituksen kesken siten kuin tässä laissa tai muussa laissa säädetään.

7 §

Jäsenrekisterin tietojen käsittelyn seuranta ja valvonta

Jäsenrekisteristä luovutettuja 6 a §:n 2 momentissa tarkoitettuja tietoja saa käyttää vain siihen käyttötarkoitukseen, johon ne on luovutettu. Tiedot saa luovuttaa edelleen tai muuten antaa sivulliselle vain, jos siitä on säädetty laissa tai jos kirkkohallitus on antanut siihen luvan.

Kirkkohallituksella on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada jäsenrekisteristä luovutettujen 6 a §:n 2 momentissa tarkoitettujen tietojen käyttäjältä tietojen käytön seuranta ja valvontaa varten välttämättömiä tietoja.

Kirkkohallituksen määräämällä tarkastajalla on oikeus toimittaa tarkastus jäsenrekisteristä luovutettujen 6 a §:n 2 momentissa tarkoitettujen tietojen käytön ja suojauksen valvomiseksi. Tarkastajalla on oikeus tutkia salassapitosäännösten estämättä jäsenrekisteristä luovutettujen tietojen käsittelyssä käytetyt laitteet ja ohjelmistot sekä päästä tässä yhteydessä tiedon käyttäjän hallinnassa oleviin tarkastuksen suorittamisen kannalta tarpeellisiin tiloihin. Tarkastus on toteutettava niin, että siitä ei aiheudu tarkastuksen kohteelle tarpeettomasti haittaa eikä kustannuksia.

8 §

Jäsenrekisterin käyttöoikeus sekä käyttöoikeus- ja lokirekisteri

Kirkkohallitus päättää käyttöoikeuksien myöntämisestä jäsenrekisterin tietojen käsittelyyn. Seurakunnan kirkkoherra voi päättää käyttöoikeuden myöntämisestä seurakunnan jäseniä koskevien tietojen käsittelyyn. Keskusrekisterin johtaja tai hänen määräämänsä viranhaltija voi päättää käyttöoikeuden myöntämisestä keskusrekisteriin kuuluvien seurakuntien jäseniä koskevien tietojen käsittelyyn.

14 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Kirkkohallituksen oikeuteen käyttää ja luovuttaa käyttöoikeusrekisterin ja lokirekisterin tietoja sovelletaan, mitä Väestörekisterikeskuksen oikeudesta käyttää ja luovuttaa käyttäjärekisterin ja lokirekisterin tietoja säädetään väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain 54 §:n 1 momentissa sekä 55, 57 ja 58 §:ssä.

24 luku

Alistaminen ja muutoksenhaku

3 §

Oikaisuvaatimus

Viranomaisen päätökseen tyytymätön voi tehdä, jollei tässä laissa toisin säädetä, kirjallisen oikaisuvaatimuksen seuraavasti:

3 a) keskusrekisterin johtajan päätöksestä, joka koskee 16 luvun 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua asiaa, kirkkoneuvostolle tai yhteiselle kirkkoneuvostolle, jollei 4 momentista muuta johdu;

Kirkonkirjoihin sisältyvien väestötietojen oikaisuun sovelletaan, mitä väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetussa laissa säädetään. Seurakunnan jäsenrekisterissä olevien muiden kuin väestötietojen oikaisuun sovelletaan, mitä henkilötietolaissa säädetään.

13 §

Jatkovalitus

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Jos hallinto-oikeuden päätös koskee valitusta seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranomaisen päätöksestä, siitä on viipymättä julkaistava ilmoitus asianomaisen seurakunnan tai seurakuntayhtymän ilmoitustaululla.

25 luku

Täydentäviä säännöksiä

14 §

Poikkeusolot

Jos valtioneuvoston asetuksella säädetään valmiuslain (1552/2011) mukaisten toimivaltuuksien soveltamisen aloittamisesta poikkeusoloissa, kirkkohallitus voi kutsua kirkolliskokouksen koolle määräämänsä paikkaan.

Jos kirkolliskokous ei voi kokoontua poikkeusolojen vallitessa, kirkkohallituksella on oikeus tehdä kirkolliskokouksen puolesta esityksiä ja antaa lausuntoja valtioneuvostolle. Lisäksi kirkkohallituksella on oikeus antaa enintään vuoden määräajaksi väliaikainen määräys:

1) kirkon keskusrahaston talousarviosta, talousarvion muutoksesta tai talousarvioesityksen soveltamisesta siihen asti, kunnes kirkolliskokous on asiasta päättänyt;

2) kirkkohallituksen hallinnosta ja toiminnasta;

3) seurakuntien ja seurakuntayhtymien hallinnosta, niiden omaisuuden suojelemisesta ja muista poikkeusolojen vaatimista toimenpiteistä;

4) seurakuntavaalien siirtämisestä;

5) kirkkovaltuuston tai yhteisen kirkkovaltuuston päätösvallan siirtämisestä kirkkoneuvostolle tai yhteiselle kirkkoneuvostolle taikka kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston päätösvallan siirtämisestä kirkkoherralle.

Kirkkohallituksen 2 momentin nojalla antama väliaikainen määräys on saatettava kirkolliskokouksen käsiteltäväksi heti, kun se voi kokoontua. Kirkolliskokous voi jättää määräyksen voimaan, muuttaa määräystä tai kumota määräyksen.

15 §

Päätösvaltaisuus poikkeusoloissa

Tuomiokapituli voi 14 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa poikkeusoloissa tehdä tuomiokapitulin ja hiippakuntavaltuuston toimivaltaan kuuluvat välttämättömät ja kiireelliset päätökset, jos läsnä on kolme tuomiokapitulin jäsentä.

Kirkkohallitus voi tehdä 14 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettut ja muut välttämättömät ja kiireelliset päätökset, jos läsnä on viisi kirkkohallituksen jäsentä.

15 a §

Poikkeusoloihin ja kriisitilanteisiin varautuminen sekä varautumisen johtaminen

Seurakunnan, seurakuntayhtymän, hiippakunnan ja kirkkohallituksen tulee valmiussuunnittelulla ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluilla sekä muilla toimenpiteillä varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen poikkeusoloissa.

Seurakunnan tulee varautua henkisen huollon tarjoamiseen kriisitilanteissa.

Tuomiokapituli johtaa ja valvoo hiippakunnan seurakuntien ja seurakuntayhtymien varautumista. Kirkkohallitus johtaa kirkon keskushallinnon varautumista.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

HE 63/2015 vp

Ennen tämän lain voimaantuloa tehdyn hallintopäätöksen muutoksenhakuun sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Helsingissä 8 päivänä lokakuuta 2015

Pääministeri

Juha Sipilä

Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen

Laki**kirkkolain muuttamisesta**

Kirkolliskokouksen ehdotuksen ja eduskunnan päätöksen mukaisesti *kumotaan* kirkkolain (1054/1993) 19 luvun 7 §, sellaisena kuin se on laeissa 1274/2003 ja 1008/2012,

muutetaan 16 luvun 2 §:n 3 momentti, 5—7 §, 8 §:n 1 momentti, 24 luvun 3 §:n 4 momentti ja 13 §:n 1 momentti sekä 25 luvun 14 ja 15 §,

sellaisina kuin ne ovat 16 luvun 2 §:n 3 momentti laissa 797/2013, 5—7 § ja 8 §:n 1 momentti laissa 787/2010, 24 luvun 3 §:n 4 momentti ja 13 §:n 1 momentti laissa 1274/2003, 25 luvun 14 § osaksi laissa 771/1996 ja 15 § osaksi laissa 1274/2003, sekä

lisätään 16 lukuun uusi 6 a ja 6 b § ja luvun 14 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 787/2010, uusi 2 momentti, 24 luvun 3 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 1274/2003, 1325/2011 ja 797/2013, uusi 3 a kohta ja 25 lukuun uusi 15 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

16 luku

Kirkonkirjat ja seurakunnan arkisto

2 §

Kirkonkirjojen käyttötarkoitus

Kirkkohallitus saa käyttää jäsenrekisterin tietoja tilastojen laatimisessa ja kirkon toimintaan liittyvien tutkimusten tekemisessä. Tuomiokapituli saa käyttää jäsenrekisterin tietoja tässä laissa tai sen nojalla säädettyjen tai määrättyjen tehtävien hoitamisessa.

5 §

Jäsenrekisterin rekisterinpitäjät ja vastuut

Rekisterinpitäjinä ovat seurakunnat ja keskusrekisterit. Jäsenrekisterin pitämistä koskevista asioista päättää seurakunnassa kirkkoherra ja keskusrekisterissä sen johtaja.

Kirkkohallitus vastaa jäsenrekisterin yleisestä toimivuudesta, tietohallinnosta ja tietoturvasuudesta, rekisteritoimintojen yhtenäis-

Ehdotus

16 luku

Kirkonkirjat ja seurakunnan arkisto

2 §

Kirkonkirjojen käyttötarkoitus

Kirkkohallitus saa käyttää jäsenrekisterin tietoja *tässä laissa tai sen nojalla säädettyjen tai määrättyjen tehtävien hoitamisessa* sekä tilastojen laatimisessa ja kirkon toimintaan liittyvien tutkimusten tekemisessä. Tuomiokapituli saa käyttää jäsenrekisterin tietoja tässä laissa tai sen nojalla säädettyjen tai määrättyjen tehtävien hoitamisessa.

5 §

Seurakunnat ja keskusrekisterit rekisterinpitäjinä

Rekisterinpitäjiä ovat seurakunnat ja keskusrekisterit. *Rekisterinpitäjä ei saa luovuttaa rekisterinpitoa muulle toimijalle.*

Seurakunnassa kirkkoherra ja keskusrekisterissä sen johtaja:

1) päättää kirkonkirjojen pitämistä koske-

Voimassa oleva laki

syydestä ja sähköisestä arkistoinnista.

Vastuu jäsenrekisteristä jakautuu seurakuntien, keskusrekisterien ja kirkkohallituksen kesken siten kuin tässä laissa tai muussa laissa säädetään.

6 §

Jäsenrekisterin tietojen käsittely

Seurakunnan jäsentä koskevan tiedon käsittelystä päättää ja tiedon virheettömyydestä vastaa seurakunnassa kirkkoherra ja keskusrekisterissä sen johtaja, jollei tästä laista muuta johdu.

Tiedon kirkollisesta vihkimisestä voi jäsenrekisteriin tallettaa muikin seurakunta tai keskusrekisteri kuin se, jonka jäseniä vihityt ovat tai toinen heistä on.

Ehdotus

vista asioista;

2) päättää jäsentä koskevien tietojen käsittelystä;

3) vastaa rekisteritietojen virheettömyydestä;

4) päättää kirkonkirjaan talletettujen kirkon jäsenten yksittäisten tietojen luovuttamisesta todistuksena, otteena tai jäljennöksenä.

6 §

Tietojen tallettaminen jäsenrekisteriin

Tiedon kirkollisesta vihkimisestä, avioliiton siunaamisesta, rippikoulun käymisestä ja konfirmaatiosta saa tallettaa jäsenrekisteriin muikin seurakunta tai keskusrekisteri kuin se, jonka jäsentä tieto koskee.

6 a §

Jäsenrekisteriin liittyvät kirkkohallituksen tehtävät

Kirkkohallitus vastaa jäsenrekisterin:

1) yleisestä toimivuudesta;

2) rekisteritoimintojen yhtenäisyydestä;

3) tietohallinnosta;

4) tietoturvallisuudesta;

5) tietojen sähköisestä arkistoinnista.

Kirkkohallitus päättää teknisen käyttöyhteyden välityksellä tapahtuvasta tietojen luovuttamisesta ja muusta kuin kirkon jäsenten yksittäisten tietojen luovuttamisesta. Päätöksessä on annettava tarvittavat määräykset tietojen käytöstä ja suojauksesta.

6 b §

Vastuu jäsenrekisteristä

Vastuu jäsenrekisteristä jakautuu seurakuntien, keskusrekisterien ja kirkkohallituksen kesken siten kuin tässä laissa tai muussa

Voimassa oleva laki

Ehdotus

laissa säädetään.

7 §

Tietojen luovuttamisesta päättäminen

Jäsenrekisteriin talletettujen kirkon jäsenten yksittäisten tietojen luovuttamisesta todistuksena, otteena tai jäljennöksenä päättää kirkkoherra tai keskusrekisterin johtaja.

Muusta kuin jäsenten yksittäisten tietojen luovuttamisesta sekä teknisen käyttöyhteyden välityksellä tapahtuvasta tietojen luovuttamisesta päättää kirkkohallitus. Päätöksessä on annettava tarvittavat määräykset tietojen käytöstä ja suojauksesta.

8 §

Jäsenrekisterin käyttöoikeus sekä käyttöoikeus- ja lokirekisteri

Kirkkohallitus päättää käyttöoikeuksien myöntämisestä jäsenrekisterin tietojen käsittelyyn. Seurakunnan kirkkoherra voi päättää käyttöoikeuden myöntämisestä seurakunnan jäseniä koskevien tietojen käsittelyyn. Keskusrekisterin johtaja voi päättää käyttöoikeuden myöntämisestä keskusrekisteriin kuuluvien seurakuntien jäseniä koskevien tietojen käsittelyyn.

7 §

Jäsenrekisterin tietojen käsittelyn seuranta ja valvonta

Jäsenrekisteristä luovutettuja 6 a §:n 2 momentissa tarkoitettuja tietoja saa käyttää vain siihen käyttötarkoitukseen, johon ne on luovutettu. Tiedot saa luovuttaa edelleen tai muuten antaa sivulliselle vain, jos siitä on säädetty laissa tai jos kirkkohallitus on antanut siihen luvan.

Kirkkohallituksella on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada jäsenrekisteristä luovutettujen 6 a §:n 2 momentissa tarkoitettujen tietojen käyttäjältä tietojen käytön seuranta- ja valvontaa varten välttämättömiä tietoja.

Kirkkohallituksen määräämällä tarkastajalla on oikeus toimittaa tarkastus jäsenrekisterin tietojen käytön ja suojauksen valvomiseksi. Tarkastajalla on oikeus tutkia salassapitosäännösten estämättä jäsenrekisteristä luovutettujen tietojen käsittelyssä käytetyt laitteet ja ohjelmistot sekä päästä tässä yhteydessä tiedon käyttäjän hallinnassa oleviin tarkastuksen suorittamisen kannalta tarpeellisiin tiloihin. Tarkastus on toteutettava niin, että siitä ei aiheudu tarkastuksen kohteelle tarpeettomasti haittaa eikä kustannuksia.

8 §

Jäsenrekisterin käyttöoikeus sekä käyttöoikeus- ja lokirekisteri

Kirkkohallitus päättää käyttöoikeuksien myöntämisestä jäsenrekisterin tietojen käsittelyyn. Seurakunnan kirkkoherra voi päättää käyttöoikeuden myöntämisestä seurakunnan jäseniä koskevien tietojen käsittelyyn. Keskusrekisterin johtaja tai hänen määräämänsä viranhaltija voi päättää käyttöoikeuden myöntämisestä keskusrekisteriin kuuluvien seurakuntien jäseniä koskevien tietojen käsittelyyn.

HE 63/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

14 §

14 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Kirkkohallituksen oikeuteen käyttää ja luovuttaa käyttöoikeusrekisterin ja lokirekisterin tietoja sovelletaan, mitä Väestörekisterikeskuksen oikeudesta käyttää ja luovuttaa käyttäjärekisterin ja lokirekisterin tietoja säädetään väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain 54 §:n 1 momentissa sekä 55, 57 ja 58 §:ssä.

19 luku

19 luku

Tuomiokapituli

Tuomiokapituli

7 §

Suullinen käsittely, katselmus ja kuuleminen

Kumotaan

Tuomiokapituli voi toimittaa suullisen käsittelyn tai katselmuksen. Asianosaiset on kutsuttava niihin todistettavasti. Suullisessa käsittelyssä voidaan todistajia ja asiantuntijoita kuulustella valan tai vakuutuksen nojalla sekä muussa kuin virkavirhettä koskevassa asiassa kuulla asianosaista myös totuusvakuutuksen nojalla. Tuomiokapituli voi asian selvittämiseksi hankkia muun viranomaisen lausunnon.

Kun asianosainen kutsutaan suulliseen käsittelyyn tai katselmukseen, kutsussa on samalla ilmoitettava, ettei poissaolo estä asian käsittelyä tai ratkaisua.

24 luku

24 luku

Alistaminen ja muutoksenhaku

Alistaminen ja muutoksenhaku

3 §

3 §

Oikaisuvaatimus

Oikaisuvaatimus

Viranomaisen päätökseen tyytymätön voi tehdä, jollei tässä laissa toisin säädetä, kirjallisen oikaisuvaatimuksen seuraavasti:

Viranomaisen päätökseen tyytymätön voi tehdä, jollei tässä laissa toisin säädetä, kirjallisen oikaisuvaatimuksen seuraavasti:

3 a) keskusrekisterin johtajan päätöksestä,

HE 63/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Kirkonkirjoihin sisältyvien väestötietojen oikaisusta on voimassa, mitä väestötietolaissa (507/1993) säädetään. Seurakunnan jäsenrekisterissä olevien muiden kuin väestötietojen oikaisusta on voimassa, mitä henkilötietolaissa (523/1999) säädetään.

13 §

Jatkovalitus

Hallinto-oikeuden päätöksestä valitetaan korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Jos hallinto-oikeuden päätös koskee valitusta seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranomaisen päätöksestä, siitä on viipymättä julkaistava ilmoitus asianomaisen seurakunnan tai seurakuntayhtymän ilmoitustaululla.

25 luku

Täydentäviä säännöksiä

14 §

Poikkeusolot

Jos valtioneuvostolle on valmiuslain (1080/91) tai puolustustilalain (1083/91) nojalla annettu oikeus käyttää poikkeuksellisiin toimiin oikeuttavia toimivaltuuksia, kirkkohallitus voi kutsua kirkolliskokouksen koolle määräämäänsä paikkaan. Jos kirkolliskokous ei tällöin voi kokoontua, kirkkohallituksella on oikeus tehdä kirkolliskokouksen puolesta esityksiä ja antaa lausuntoja valtioneuvostolle sekä antaa enintään vuoden määräajaksi väliaikaisia määräyksiä:

1) kirkon keskusrahaston talousarviosta tai aikaisemmin vahvistettuun talousarvioon tehtävistä lisäyksistä tai muutoksista taikka talousarvioesityksen soveltamisesta siihen asti, kunnes kirkolliskokous on asiasta päättänyt;

2) kirkkohallituksen ja sen yhteyteen perus-

joka koskee 16 luvun 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua asiaa, kirkkoneuvostolle tai yhteiselle kirkkoneuvostolle, jollei 4 momentista muuta johdu;

Kirkonkirjoihin sisältyvien väestötietojen oikaisuun sovelletaan, mitä väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetussa laissa säädetään. Seurakunnan jäsenrekisterissä olevien muiden kuin väestötietojen oikaisuun sovelletaan, mitä henkilötietolaissa säädetään.

13 §

Jatkovalitus

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Jos hallinto-oikeuden päätös koskee valitusta seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranomaisen päätöksestä, siitä on viipymättä julkaistava ilmoitus asianomaisen seurakunnan tai seurakuntayhtymän ilmoitustaululla.

25 luku

Täydentäviä säännöksiä

14 §

Poikkeusolot

Jos valtioneuvoston asetuksella säädetään valmiuslain (1552/2011) mukaisten toimivaltuuksien soveltamisen aloittamisesta poikkeusoloissa, kirkkohallitus voi kutsua kirkolliskokouksen koolle määräämäänsä paikkaan.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tettujen toimielinten poikkeusolojen edellyttämistä hallinnosta ja toiminnasta; ja

3) seurakuntien ja seurakuntayhtymien väliaikaisesta hallinnosta sekä niiden omaisuuden suojelemisesta ja muista poikkeusolojen vaatimista toimenpiteistä.

Kirkkohallitus voi 1 momentin 3 kohdan nojalla siirtää seurakuntavaalien toimittamista määräajaksi tai toistaiseksi sekä määrätä, että kirkkovaltuuston kokouskutsu voidaan antaa poikkeuksellisella tavalla tai että sen päätösvaltaa siirretään kirkkoneuvostolle tai seurakuntaneuvostolle tai että näille pysyvien säännösten mukaan kuuluvaa päätösvaltaa siirretään kirkkoherralle.

Kirkkohallituksen 1 ja 2 momentin nojalla antamat väliaikaiset määräykset on saatettava kirkolliskokouksen käsiteltäväksi heti, kun se voi kokoontua. Kirkolliskokouksen on päätettävä, saako määräys jäädä voimaan sellaisenaan vai onko se kumottava kokonaan tai osittain ja onko se voimassa kirkkohallituksen määräämän tai sitä lyhyemmän ajan.

15 §

Päätösvaltaisuus poikkeusoloissa

Kirkkohallitus voi, jos poikkeusolot välttämättä niin vaativat, tehdä 14 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetut ja muutkin välttämättömät ja kiireelliset päätökset, jos saapuvilla on viisi kirkkohallituksen jäsentä.

Tuomiokapituli voi 1 momentissa mainituissa tilanteissa tehdä tuomiokapitulin ja hiippakuntavaltuuston toimivaltaan kuuluvat

Jos kirkolliskokous ei voi kokoontua poikkeusolojen vallitessa, kirkkohallituksella on oikeus tehdä kirkolliskokouksen puolesta esityksiä ja antaa lausuntoja valtioneuvostolle. Lisäksi kirkkohallituksella on oikeus antaa enintään vuoden määräajaksi väliaikainen määräys:

1) kirkon keskusrahaston talousarviosta, talousarvion muutoksesta tai talousarvioesityksen soveltamisesta siihen asti, kunnes kirkolliskokous on asiasta päättänyt;

2) kirkkohallituksen hallinnosta ja toiminnasta;

3) seurakuntien ja seurakuntayhtymien hallinnosta, niiden omaisuuden suojelemisesta ja muista poikkeusolojen vaatimista toimenpiteistä;

4) seurakuntavaalien siirtämisestä;

5) kirkkovaltuuston tai yhteisen kirkkovaltuuston päätösvaltan siirtämisestä kirkkoneuvostolle tai yhteiselle kirkkoneuvostolle taikka kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston päätösvaltan siirtämisestä kirkkoherralle.

Kirkkohallituksen 2 momentin nojalla antama väliaikainen määräys on saatettava kirkolliskokouksen käsiteltäväksi heti, kun se voi kokoontua. Kirkolliskokous voi jättää määräyksen voimaan, muuttaa määräystä tai kumota määräyksen.

15 §

Päätösvaltaisuus poikkeusoloissa

Tuomiokapituli voi 14 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa poikkeusoloissa tehdä tuomiokapitulin ja hiippakuntavaltuuston toimivaltaan kuuluvat välttämättömät ja kiireelliset päätökset, jos läsnä on kolme tuomiokapitulin jäsentä.

Kirkkohallitus voi tehdä 14 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetut ja muut välttämättömät ja kiireelliset päätökset, jos läsnä on viisi

Voimassa oleva laki

välttämättömät ja kiireelliset päätökset piispan tai tuomiorovastin ja kahden muun tuomiokapitulin jäsenen läsnä ollessa.

Ehdotus

kirkkohallituksen jäsentä.

15 a §

Poikkeusoloihin ja kriisitilanteisiin varautuminen sekä varautumisen johtaminen

Seurakunnan, seurakuntayhtymän, hiippakunnan ja kirkkohallituksen tulee valmiussuunnittelulla ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluilla sekä muilla toimenpiteillä varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen poikkeusoloissa.

Seurakunnan tulee varautua henkisen huollon tarjoamiseen kriisitilanteissa.

Tuomiokapituli johtaa ja valvoo hiippakunnan seurakuntien ja seurakuntayhtymien varautumista. Kirkkohallitus johtaa kirkon keskushallinnon varautumista.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa tehdyn hallintopäätöksen muutoksenhakuun sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.